

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Prezidentas Valdas Adamkus** rugpjūčio 25 d. vyko į pajūrį pasižiūrėti, kaip statomas Būtingės terminalas. Su akcinės bendrovės "Būtingės nafta" vadovybe jis aptarė problemas, kylančias tęsiant didžiausią Lietuvoje statybą. Terminalo vertė pagal projektą yra beveik 268 milijonai JAV dolerių. Visiškai jį baigti numatoma vėlyvą kitų metų rudenį, o pradėti iš dalies eksploatuoti ketinama dar šių metų pabaigoje.

- **Dirbti Lietuvoje** pradeda dar viena - jau septintoji - Jungtinių Valstijų Taikos korpuso savanorių grupė. Rugpjūčio 24 d. Alytaus miesto teatre prisiekę 26 savanoriai Lietuvoje praleis dvejus metus. Visą vasarą jie Alytuje mokėsi lietuvių kalbos ir buvo apsistoję šio miesto gyventojų namuose. Dirbti i Lietuvos bendrojo lavinimo ir aukštesniašias mokyklas išvyksta 14 savanorių anglų kalbos mokytojų, o 7 verslo konsultantai ir 5 nevyriausybinių organizacijų patarėjai dirbs miestų bei rajonų savivaldybėse, jaunimo centruose, kitose įstaigose.

- **"Klaipėdos naftos"** bendrovėje baigta prieš dvejus metus pradėta šviesiųjų naftos produktų perkrovimo komplekso statyba, artimiausiu metu prasidės jo įrengimų paleidimo ir derinimo darbai. Tikimasi naujus įrengimus galutinai suderinti iki šių metų pabaigos.

- **Lietuvos Ministro Pirmininko Gedimino Vagnoriaus** vizitas į Maskvą turėtų įvykti šių metų spalio-lapkričio mėnesiais, spaudos konferencijoje pranešė pats premjetas. Dviejų šalių Ministrų Pirmininkų susitikimas Maskvoje buvo planuojamas dar ši pavasarį, tačiau tam sutrukdė Rusijos Vyriausybės kaita. G. Vagnorius anksčiau yra sakęs, jog nesukubinas savo kelionės į Maskvą, norėdamas, kad tai būtų ne šiaip formalus, bet gerai parengtas darbo vizitas, kuris padėtų išspręsti konkrečias Lietuvos ir Rusijos ekonominio, prekybinio, kultūrinio bendradarbiavimo problemas.

- **Lietuvos mokslų akademijos** prezidentas profesorius Benediktas Juodka užims dar vienas atsakingas pareigas - jis patvirtintas naujos UNESCO Tarptautinės mokslo žinių ir technologijų etikos komisijos nariu.

- **Danija** galėtų padėti Lietuvoje įsteigti karinės inžinerijos mokyklą, kurioje būtų rengiami ryšininkai, inžinieriai ir kitų sričių specialistai. Tokią galimybę Lietuvos krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius aptarė su Danijos gynybos ministerijos valstybės sekretoriumi Anders Troldborg, rugpjūčio 27 d. atvykusiu į Vilnių.

- **Lietuvoje viešintis** "Williams" viceprezidentas naftos perdirbimo operacijoms Steve Hunkus rugpjūčio 27 d. su grupe jį lydinčių specialistų lankėsi "Mažeikių naftos" bendrovėje, susitiko su jos vadovais, profsąjungos aktyvu, aiškinosi darbuotojų lūkesčius ir supažindino su amerikiečių planais Lietuvos naftos įmonėse.

ADOMO MICKEVIČIAUS AINIAI TIKISI ATGAUTI PROTĖVIŲ VALDAS LIETUVOJE

Raimonda Karnackaitė

"Vilnius – magiškas miestas. Suprantu, kodėl Adomas Mickevičius juo taip žavėjosi", - sako didžiojo poeto propropoanūkis Romanas Goreckis. Jis buvo atvykęs į parodos "Adomas Mickevičius" atidarymą Vilniuje.

Poeto 200-ųjų gimimo metinių minėjimas tampa pasaulio kultūrinio gyvenimo įvykiu, jis įtrauktas į UNESCO kalendorių. Varšuvos A. Mickevičiaus literatūros muziejus parengė ekspoziciją, kuri jau keliauja po Europą. Ją sudaro du šimtai fotografijų, reprodukcijų su komentarais, pasakojančiais apie didžiojo romantiko ir laisvės dainiaus gyvenimą bei kūrybą. Praėjusią savaitę ši paroda buvo atvežta iš Sankt Peterburgo į Vilnių ir atidaryta Lenkų instituto galerijoje. Tokia pat ekspozicija šiuo metu rodoma Vengrijoje.

Varšuviečių parodą, kurią pristatė ją rengusi A. Mickevičiaus literatūros muziejaus vicedirektorė Elzbieta Banko-Sitek, Lenkų instituto galerijoje papildė vilnietis kolekcionierius Ryšardas Ploško. Jis turi surinkęs apie 40 senų atvirukų A. Mickevičiaus tema. Taip pat eksponuojami poetą vaizduojantys medaliai, bareljefai iš R. Ploško kolekcijos.

Adomo Mickevičiaus trečios kartos proanūkį Romaną Goreckį nuo pat mažens supo poetui priklausa daiktai, knygos, baldai. Dabar dalis tų relikvijų saugoma Varšuvos literatūros muziejuje, kuris prieš 20 metų jas nupirko iš Romano senelio. Goreckis namuose Paryžiuje turbūt apsilankys ir kino režisierius Raimondas Banionis, kitą dieną po parodos atidarymo išvykęs į kelionę po Europą A. Mickevičiaus gyventomis vietomis. Jis kuria dokumentinį filmą apie didįjį poetą. Goreckių namuose stovėjo ir A. Mickevičiaus lova, kurioje miegojo kelios jo palikuonių kartos.

Goreckiai – vienintelė poeto palikuonių atšaka

Nė vienas iš Adomo Mickevičiaus palikuonių nebesivadina jo pavarde. Paskutinis

DAILININKĖ GLOBOJA ŠIUOKŠLYNŲ VAIKUS

Dailininkė Jūratė Smirnovienė i savo sodybą Inturkėje Molėtų rajone atsivežė pailsėti vaikus, gyvenančius Kariotiškių savartyne. Ji šiukšlynų vaikus globoja jau trečius metus. Ilgą laiką maitinęsi vilniečių išmestomis atliekomis našlaičiai bei asocialių šeimų vaikai dailininkės sodyboje valgo normalų maistą, neprivalo rūpintis girtuokliais tėvais, pailsi nuo jų kamuščių ir keiksmažodžių. Jūratė Smirnovienė, pasiėmusi pas save utelėtus, niežuotus vaikus, juos išsprausia, moko kultūringai elgtis. Dailininkei 5 - 8 vaikus padeda globoti dukra ir dar viena pagalbininkė. Sugrąžinti vaikus i normalų gyvenimą nėra lengva, bet įmanoma, sako Jūra-

LR

Šiemet pasaulis mini Adomo Mickevičiaus 200-ąsias gimimo metines

Mickevičius buvo jauniausias poeto sūnus Juzefas, pakrikštytas Nemuno vandeniu, kurį i Paryžių atsiuntė jo tėvo talento gerbėja. Po Juzefo mirties 1938 m. Mickevičiaus pavardė dar kuriam laikui išliko moteriškojoje atšakoje – ją vadinosi poeto sūnaus Vladislavo duktė Marija. Paskutinė šią garsią pavardę turėjo Juzefo žmona Luiza, kurią jis vedė sulaukęs septyniasdešimties. Luiza mirė 1978 m.

Iš šešių Adomo Mickevičiaus vaikų (jis turėjo dvi dukras ir keturis sūnus) giminę ligi šių dienų pratęsė tik jo vyriausia duktė Marija. Kai 1855 m. lapkritį poetas Konstantinopolyje atsisveikino su šiuo pasauliu, praėjus 8 mėnesiams po žmonos Celinos mirties, Marijai buvo devyniolika, o pagrandukui Juzefui – tik penkeri. Po dvejų metų Marija ištekojo už tėvo draugo Antono Goreckio sūnaus Tadeušo. Tadeušas Goreckis studijavo dailę Vilniuje, Peterburge, Prancūzijoje, Italijoje ir Ispanijoje. Jis iliustravo A. Mickevičiaus "Poną Tada". Savo istoriniais paveikslais ir portretais ypač išgarsėjo Rusijoje ir Lenkijoje. Tadeušo vedybos su Marija sukretė jos brolių Vladislavą. Jaunuolis tikėjosi, kad

sesers vyru taps ją seniai išimylėjęs A. Mickevičiaus sekretorius Armandas Levy, kuris mirštančiam poetui Konstantinopolyje pasižadėjo globoti jo vaikus. Per vestuves neapsieita be skandalo. Ipykęs Vladislavas ant bažnyčios laiptų jauniuiui trenkė antausį.

Ištekęsusi Marija iš Paryžiaus kasmet atvažiuodavo i Lietuvą paviešėti pas gimines. Iš jos prisiminimų apie tėvą matyti, kad ir poetas Prancūzijoje nuolat ilgėdavosi Lietuvos. Rudenį jis nors kelioms dienoms iš Paryžiaus važiuodavo i Fontenblo pasirinkti rudmėsių, jas marnuodavo. Grybų dėdavo i visus patiekalus, pirmiausia i savo mėgstamus lietuviškus kuldūnus. Jei Adomas Mickevičius būtų turėjęs daug pinigų, pasak Marijos, būtų nusipirkęs porą šveicariškų karvių ir gaidį, kad tas giedodamas po langais primintų Lietuvą. Lietuvą poetui primindavo ir jo paties pasodintas šermukšnis Paryžiuje, sodelyje prie namų.

Kartokas it šermukšnio uoga buvo Marijos Goreckos likimas. Mirtis įjunko pernelyg dažnai svečiuotis jos gyvenime. Marija po 11 vedybinio gyvenimo

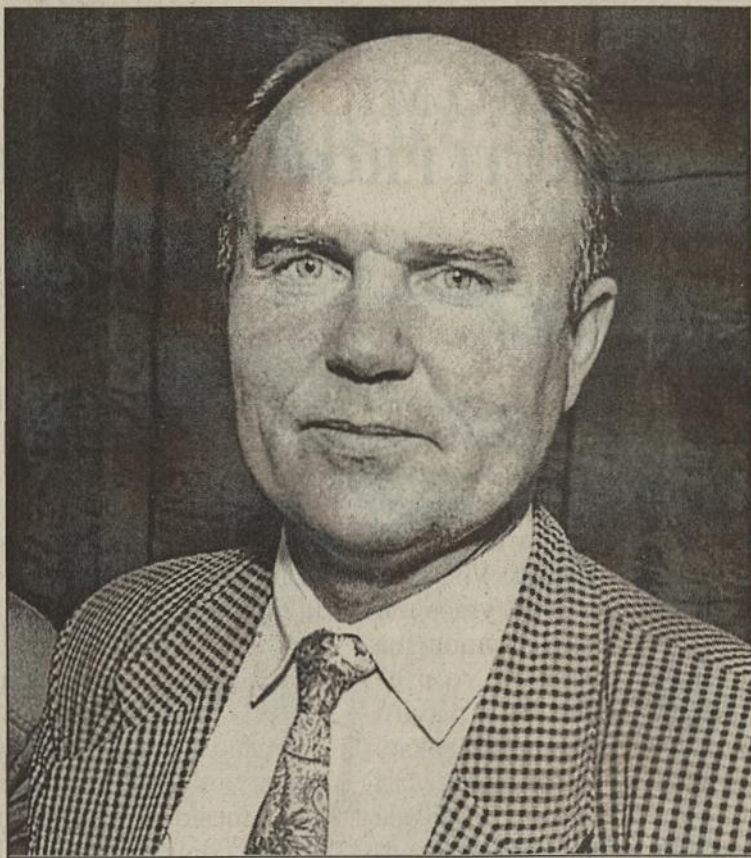
(nukelta i 2 psl.)

DARBININKO
prenumerata
priimama
Tel. (718) 827-1351

IŽVALGIOS MOTERYS

Lietuvoje geometrine progresija didėja automobilių skaičius. Transporto kamščiai nuolat tirštėja, miesto centre ir kitose judrioje gatvėse sunku rasti vietą automobiliui pastatyti. Tačiau Lietuvoje vis dar populiarūs dideli automobiliai bei visureigiai, kurių vis daugėja Vilniaus gatvėse. Beje, nors ir ne daug perkama Lietuvoje mažų automobilių, juos dažniausiai įsigyja moterys. Suvokiant, kad transporto srautai Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje didės, o kuras neatpigs, moterys neapsirinka.

LA

Lietuvos Rašytojų Sąjungos pirmininkas, literatūros kritikas Valentinas Sventickas šiemet mini savo amžiaus penkiasdešimtmetį
Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

VOKIETIJA PALAIPSNIUI PERIMS KALININGRADO SRITĮ I SAVO JURISDIKCIJĄ, RAŠO RUSŲ LAIKRAŠTIS

1996 metais Vokietija ir Rusija pasirašė slaptą sutartį, kad Kaliningrado srities etapis pereis i Vokietijos jurisdikciją mainais už pinigų injekcijas, rugpjūčio 26 d. pranešė Kaliningrado laikraščiai, remdamiesi laikraščiu "Zavtra".

Laikraštis mano, jog "vienintelė Rusijai priimtina išeitis bus parduoti Kaliningrado sritį už 150 mlrd. dolerių, kad Rusija galėtų grąžinti 60 mlrd. dolerių skolą užsieniui ir investuoti i savo ekonomiką, esant garantijai sudaryti deramas gyvenimo sąlygas tiems srities gyventojams, kurie joje pasiliks".

Be oficialių Vokietijos asmenų, daugiausiai sritimi domisi Vokietijos užsienio politikos draugija, Vokiečių ekonomikos Rytų komisija, Vokietijos vadybos akademija, leidybos grupė "Handelsblatt", "Deutsc Bank", "Dresdener Bank", "Jungtinis Vakarų Vokietijos bankas" ir kai

kurie kiti.

"Zavtra" tolimesnį Kaliningrado srities likimą taip pat sieja su JAV ir NATO interesais.

Laikraštis rašo, jog "JAV ir NATO siekia sutrukdyti Europai vienytis apie Vokietiją. Tam JAV aplink Kaliningrado sritį sukūrė atsvarą, įtraukdamas i ją Lenkiją, Lietuvą ir Švediją". Laikraščio nuomone, svarbiausias viso šio žaidimo tikslas - sukurti srities teritorijoje proamerikietišką suverenią Baltijos respubliką.

Straipsnio, išspausdinto laikraštyje "Zavtra", autorius Denisas Tukmanovas, nagrinėdamas šiandien regione vykstančius procesus, prieina išvadą, jog "geopolitiniu, politiniu ir ekonominiu požiūriu Kaliningrado srities padėtis yra tokia, kad pirmasis rimtas ir kryptingas užsienio poveikis sričiai, siekiant ją išplėsti iš Rusijos įtakos zonos, gali būti sėkmingas".

ARCHEOLOGINIAI RADINIAI ŠVENTOJOJE

Šventojoje jau dvi savaites dirba Norvegijos ir Lietuvos archeologai. Jie rado unikalių radinių - gerai išsilaikiusių maždaug 3 tūkstančių metų rutulinę formą, medinių dievų, žvejybos įrankių - irklų, luotų. Archeologinių kasinėjimų projektą "Šventoji - Bergenas" finansuo-

ja Norvegijos Bergenso universitetas. Pagrindinis ekspedicijos tikslas yra pasidalinti patirtimi. Pinigų tolesniems tyrinėjimams reikia ieškoti Lietuvoje. Šventojoje randami radiniai galėtų papuošti Lietuvos nacionalinį muziejų.

LA

VIENU ŠŪVIU KELI ZUIKIAI

Socialliberalų lyderis teisininkas Artūras Paulauskas prezidentui Valdui Adamkui pateikė projektą, kaip iš Lietuvoje išaugintų grūdų pertekliaus gaminti spiritą ir jį, kaip priedą imaišius i benzina, naudoti automobilių kurui. Pojekto autorius - Kauno mokslo ir technologijų parko "Nova" vadovas Gintautas Petrauskas. Įgyvendinus šį projektą būtų keleriopos naudos, teigia Artūras Paulauskas: būtų išspręsta žemdirbių išaugintos

produkcijos supirkimo problema, atgaivintos merdinčios spirito gamyklos, sumažinti naftos importo poreikiai ir galų gale būtų apsaugota gamta. Mokslininkai ir inžinieriai gana atsargiai vertina šio projekto perspektyvas. Beje, pasak Ūkio ministerijos pareigūno, panašią užduotį ministerija jau gavo, ir gruodžio mėnesį turėtų būti parengta alternatyvaus biokuro ir bioenergetikos plėtros programa.

LA

PANEVĖŽYJE RENGIAMASI ATIDARYTI PRAMOGŲ CENTRĄ

Bendroji JAV ir Lietuvos įmonė "Bennet distributors", importuojanti i Lietuvą alkoholinius gėrimus, šią vasarą viešame aukcione už 7.5 mln. litų nusipirko Panevėžio konservų fabriką. Pradinė fabriko kaina buvo

6 mln. litų. Šiame fabrike numarta įrengti šiuolaikinį pramoginį ir komercinį centrą. Ta proga bendrovė paskelbė konkursą, kurio dalyviai turi parengti šios apleistos miesto dalies pertvarkymo planą.

R

ADOMO MICKEVIČIAUS AINIAI TIKISI ATGAUTI PROTĖVIŲ VALDAS LIETUVOJE

(atkelta iš 1 psl.)

metų apsilvilo našlės rūbą. Iš šešių jos vaikų trys mirė mažiukai. Anksti palaidojo ir dukrą Heleną bei sūnų Adomą. Marija turbūt nežinojo, ką jos tėvas 1833 m. buvo rašęs laiške savo bičiuliui Odincui: "Sūnaus nekrikštyk Adomu. Visi Adomai, kiek pažįstu, yra nelaimingi, pradedant pirmuoju mano bendravardžiu rojuje". Šiuos jo žodžius lyg ir patvirtino keistas sutapimas – ankstyva mirtis nusinešė ne tik Marijos sūnų Adomą, bet ir kitą poeto anūką, sūnaus Vladislavo atžalą, senelio garbei pavadintą Adomu.

Marija Gorecka sulaukė garbaus amžiaus – aštuoniasdešimt septynerių. Ji užgeso 1922 m. lapkričio 26-ąją – savo tėvo mirties metinių dieną, net ir tą pačią valandą kaip tėvas. Iš visų Marijos vaikų tik sūnui Liudvikui buvo lemta išgyventi ligi senatvės ir vieninteliui pratesti giminę. Jis Paryžiuje tapo garsiu akių gydytoju, vedė italę. Liudvikas puikiai kalbėjo lenkiškai, dažnai lankydavosi Lenkijoje ir Lietuvoje. Jo sūnus Jerzy lenkiškai mokėjo tik kelis žodžius. Jis dirbo žurnalistu, straipsnius pasirašinėdavo Armando Avronsardo slapyvardžiu. Gillesui ir Joelui Goreckiams, Jerzy'o sūnams, dabar per šešiasdešimt. Varšuvos A. Mickevičiaus literatūros muziejus žinomių, jų vaikų – paskutiniai ir vieninteliai didžiojo poeto ainiai. Dirbančio reklamos versle Joelo sūnui Georgesui – 17, Thomui – 15, o jaunylei Marie Elizai – 10 metų. Gillesas Goreckis profesoriauja, dėsto vadybą. Jo vienintelis sūnus 29 metų Romanas dar nesukūrė šeimos.

Garsi giminystė Romanui neturėjo jokios įtakos

Su Romanu Goreckiu kalbėjomės lenkiškai. Iškart jaučiama, kad tai nėra jo gimtoji kalba – išduoda vibruojantis prancūziškas "r". Romanas apskaičiavo, kad jo gyslomis teka tik 12,5 procento lenkiško kraujo. Išvaizda jis visai nepanašus į savo žymųjį protėvį. Anot Adomo Mickevičiaus amžininkų, poetas buvo vidutinio ūgio – 164 cm, turėjęs tankius storus plaukus. Kai užleido žandeną, tai augino jas iki pat savo gyvenimo pabaigos. Iš po tamsių antakių žvelgusios tamsiai mėlynos nedidelės akys. Romanas – aukštokaš, šviesiaakis, atviro veido blondinas. Kai užsideda akinius, atrodo vyresnis. Klausiu, ar niekada nebandė rašyti eilėraščių, bent išdykaudamas. Atsakydamas purto galvą, giminių užtenka vieno poeto. Jis jau turįs tam kompleksą, juokiasi. Romano pomėgiai – kelionės, tenisas, Paryžiuje buvo pradėjęs studijuoti verslo mokykloje, bet greitai suprato, kad įsėdęs ne į tas roges. Labiausiai troško būti nepriklausomas nuo tėvų ir kelią skintis pats. Todėl išvyko į užsienį. Ketverius metus gyveno svetur – Anglijoje, Ispanijoje ir Italijoje. Į Prancūziją sugrįžo metams, kad atliktų karinę tarnybą. Apsilankęs Varšuvoje nutarė kuriam laikui joje pasilikti. Lenkijoje gyvena jau penkerius metus, čia ir išmoko lenkų kalbą. Iš pradžių Prancūzijos firmų užsakymu tyrė Lenkijos rinką, prieš pusantrų metų viena iš jų, prekiaujanti poligrafinėmis medžiagomis ir dekoruojanti parduotuves, pasiūlė tapti jos atstovu Varšuvoje.

Iki šiol Varšuvoje mažai kas žinojo, kad Romanas – Mic-

kevičiaus palikuonis. Gal tik Literatūros muziejaus darbuotojai. Romanas nemato čia jokio savo nuopelno ir nebuvo linkęs to fakto afišuoti. Dabar nebeturi pasirinkimo – kaip šeimos atstovui tenka dalyvauti poeto gimimo metinių rengimuose. Į Vilnių šį kartą atvyko pakviestas Lenkų instituto direktoriaus Ryšardo Badonio.

Prancūzai menkai pažįsta Mickevičių

Į mano klausimą, ar Paryžiuje irgi nejautes išskirtinio aplinkinių dėmesio kaip didžiojo poeto palikuonis, Romanas Goreckis šyptelio:

– Paryžiuje niekas nežino, kad buvo Adomas Mickevičius, nors ten ir pastatytas jam paminklas. Prancūzai jo neskaito. Kitatačiau, nesupažinusiam su tragiška Lenkijos istorija, sunku suprasti Mickevičiaus kūrybą. Juk XIX amžiuje Europos žemėlapyje Lenkijos išvis nebuvo. Prancūzai iš lenkų rašytojų daugiausia girdėjo apie Henriką Senkevičių ir Česlavą Milošą.

Romanas tikisi, kad padėtis pasikeis, kai taip plačiai imtas minėti Adomo Mickevičiaus vardas. Prancūzijoje, kaip ir Lenkijoje, Lietuvoje, įsteigtas specialus komitetas, kuris rūpinasi poeto 200-ųjų gimimo metinių organizavimu. Jam vadovauja šalies prezidentas. Komitetą taip pat globoja UNESCO. Be parodos, konferencijos, įvairių renginių numatyta ir A. Mickevičiaus muziejuje Paryžiuje. Gruodžio mėnesį Lione vyks tarptautinis kolokviumas "A. Mickevičius – poetas, jungiantis Lenkiją, Prancūziją ir Lietuvą". Tarp garbės svečių bus ir Česlovas Milošas, 1939 m. rašęs: "Kiekviena epocha ir kiekviena karta turi savo Mickevičių, jo kūryboje ieškodama kitokių elementų ir kuo kitu žavėdamasi". Iš Lietuvos, be Vilniaus universiteto Lenkų filologijos katedros vedėjo dr. Algio Kalėdos, į Lioną pakviesti Vilniaus lenkų kultūros atstovai Romualdas Mečkovskis, Aleksandras Sokolovskis ir Ježis Survilo.

Romanas Goreckis A. Mickevičiaus kūrinius yra skaitęs tik prancūziškai. Jis mano, kad vertimai, ypač poezijos, visada netenka dalies žavesio. Gal todėl Romanui nepasirodė artimas "Ponas Tadas". Tačiau šis poema jį domina kaip itin brangus lenkams kūrinys. "Pono Tado" knyga pabuvojo net kosmose – lygiai prieš dvidešimt metų lenkas Miroslovas Hermaševskis ją buvo pasiėmęs su savimi į erdvėlaivį "Sojuz 30". Iš A. Mickevičiaus kūrinių Romanui artimiausias "Konradas Valenrodas". Tačiau labiau nei poetinis palikimas jį domina protėvio gyvenimas, lenkiškumo ir lietuviškumo samplaika jame. Romano senelis Jerzy Goreckis yra užrašęs savo senelės Marijos Goreckos prisiminimus apie Adomą Mickevičių. Pasak poeto dukters, tėvas labai jaudindavosi, kad savo vaikų kalboje negirdi lietuviško akcento.

Romaną Goreckį į Lietuvą pirmiausia atvedė "šeimos reikalai".

"Šeimos reikalai" Lietuvoje

Dusinėnuose, maždaug už dešimties kilometrų nuo Vilniaus, netoli Juodšilių, kitas Romano protėvis Antonas Goreckis, A. Mickevičiaus draugas, turėjęs dvarą. Čia gimė ir jo sūnus Tadeušas, būsimasis Mickevičiaus dukters Marijos vyras. Antonas Goreckis Vilniuje garsėjo ne tik kaip poetas, bet ir kaip ugnin-

gas patriotas. Jis dalyvavo 1831 m. sukilime, vadovavo Vilniaus vyriausiajam sukilėlių komitetui. Po pralaimėjimo buvo priverstas emigruoti, įsikūrė Paryžiuje. Caro valdžia konfiskavo Dusinėnų dvarą. Jį lygiai po šimto metų per teismą iš Lenkijos valdžios atgavo A. Mickevičiaus ir A. Goreckio anūkas Liudvikas Goreckis. Čia jis atvažiudavo su žmona vasaroti. Kai Viniaus kraštas buvo grąžintas Lietuvai, dar prieš sovietų okupaciją, 1940 m. gegužės 30 d., pasak Goreckių šeimos, tuometinė Lietuvos užsienio reikalų ministerija sutiko grąžinti skolą. Tai patvirtina dokumentai. Visą nutraukė karas, sovietų okupacija.

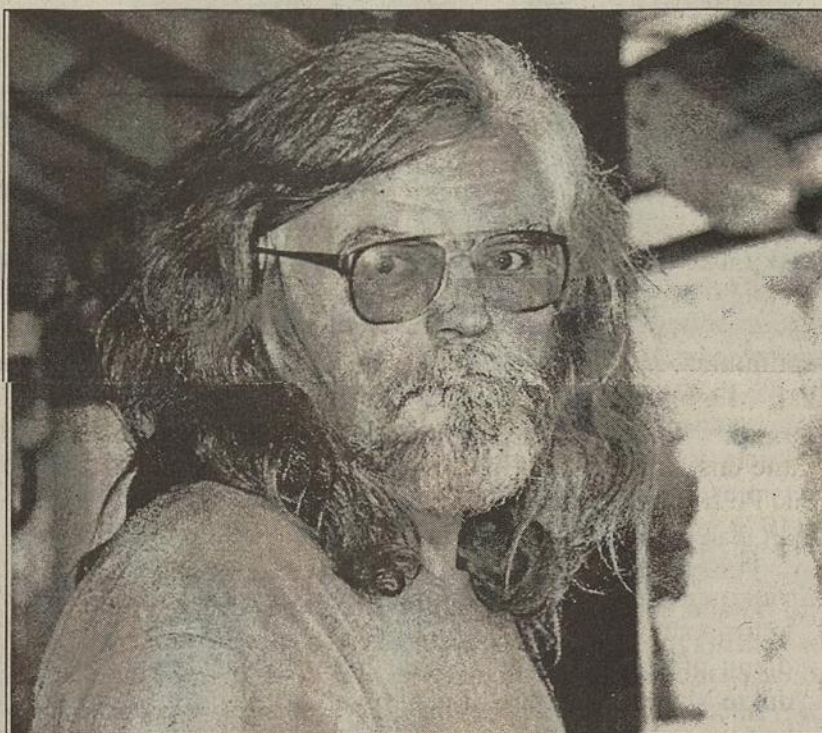
1955 m. Dusinėnuose lankėsi Liudviko Goreckio sūnus Jerzy, Romano senelis. Jis jau neberado mūrinio dvaro pastato, aplink ošė Goreckiams priklausę miškai. J. Goreckis išsikėlė eglaitę ir grįžęs pasisodino ją Prancūzijos žemėje. Kai Lietuva atgavo nepriklausomybę, Gillesas ir Joelas Goreckiai

kreipėsi į šalies vyriausybę, prašydami grąžinti jų šeimos turėtą nuosavybę. Jie rašė ir Prezidentui Algirdui Brazauskui. Rašte tvirtino, kad nebuvo užginčyti dokumentai, kuriuos Prancūzijos užsienio reikalų ministerija bei ambasada Vilniuje įteikė Lietuvos teisingumo bei Užsienio reikalų ministerijoms ir premjerui. Jei Lietuva grąžintų skolą, rašė Goreckiai, jie dalį gautų lėšų panaudotų steigdami Vilniuje A. Mickevičiaus fondą, kuris remtų rašytojus ir A. Mickevičiaus muziejų. Panašų laišką Goreckiai išsiuntė ir dabartiniam Prezidentui Valdui Adamkui. Dėl Dusinėnų valdos praėjusiais metais į Vilnių buvo atvykęs Gillesas Goreckis kartu su sūnumi Romanu.

Romano klausiu, ar jis imsis dar kokių žygių, jei nesulauks teigiamo mūsų valdžios atsakymo. Adomo Mickevičiaus ainis nusijuokia:

– Aš užsispyręs. Seneliams pažadėjau sutvarkyti šį reikalą. Esu jaunas, galiu palaukti. Mūsų šeima, kurios geneologiją galima atsekti iki 1575 metų, visą laiką gyveno Lietuvos valstybės žemėse. Iš čia ji emigravo prieš 160 metų, tačiau šaknys liko.

Lietuvos Žmonės

Dailininkas Linas Katinas

V. Inčiūtės nuotr.

Režisierius Edmundas Zubavičius

V. Inčiūtės nuotr.

Darbo užmokestis liepos mėnesį padidėjo

Realusis darbo užmokestis liepos mėnesį, palyginti su birželiu, padidėjo 1,6%, o palyginti su 1997 m. liepa – 13,4%, pranešė Statistikos departamentas. Vidutinis apskaičiuotasis darbo užmokestis visame Lietuvos ūkyje, neįskaitant individualių įmonių, liepos mėnesį sudarė 1045,3 lito. Per mėnesį jis padidėjo 2%, o palyginti su pernykšte liepa, išaugo 20%. Biudžetinių vidutinis darbo užmokestis buvo 1006,3 lito – 1% didesnis nei birželį, pelno siekiančių įmonių – 1068 litai, arba

didesnis 2,5%.

Sumokėjus mokesčius, vidutinis atlyginimas visame ūkyje liepos mėnesį buvo 760,6 lito. Per mėnesį jis padidėjo 1,8%.

Vidutinis valstybiniame sektoriuje dirbančių žmonių atlyginimas liepos mėnesį buvo 1094,2 lito (padidėjo per mėnesį 1,8%), o išmokėtasis – 792,8 lito (atitinkamai 1,6 ir 19,5%). Minimali mėnesinė alga liepos mėnesį sudarė 430 litų, minimalus gyvenimo lygis – 125 litas, arba atitinkamai 41,1% ir 12% darbo užmokesčio. BNS

UAB "Vaga" valdybos pirmininkas Vytautas Petrošius

Valdo Jaručio (ELTA) nuotr.

Naujas "Vagos" knygynas Vilniuje

Rugpjūčio mėnesį Vilniuje, Gedimino prospekte, duris atvėrė naujas "Vagos" leidyklos firminis knygynas "Draugystė".

Sovietmečiu šis knygynas daugeliui buvo mažytis langas į pasaulį. Čia nuo 1948 m. pradėjus prekiauti knygomis lenkų kalba buvo vienintelė vieta Lietuvoje, kur paprastas pirkėjas galėjo išgyti F. Kafkos, M. Prousto ar kito Vakarų rašytojo tomelį.

Kaip ir anksčiau knygyne daug knygų užsienio kalba. LA

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikoje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojo vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigai kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino MEMORIALS
66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

†
KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Kultūrinant aplinką

Tuoj pasibaigs vasaros karščiai, mūsų gatvės užklos spalvingi rudens lapai, ir languose užsidegs žiburiai. Prasidės gražus ruduo, kurio vakarai vis ilgės. Prasidės vakarinis gyvenimas kambariuose, salėse, klubuose.

Visi esame įjungti į tą patį ritmą – turime pasiręgti rudeniui, aptvarkyti namus taip, kad liktų kuo daugiau laiko sau. O ką tada daryti? Ką?

Daugeliui čia yra tiesiog bausis klausimas. Jie neturi ko veikti ilgais rudens vakarais. Jie susmunka minkštame fotelyje prie šių laikų “altorių” – televiziją ir valandų valandas ten stebi, seka menkavertes programas. Tos programos tik laiką “užmuša”, bet žmogui nieko neduoda. Priešingai, jos žmogų “išgrežia”, padaro banalų, tuščią, be jokių polėkių. Žmogaus idealas pasidaro tik valgyti, gerti ir sėdėti prieš televiziją.

Toks gyvenimas yra tikrai beprasmis, menkavertis.

Todėl, kai vakarai ilgėja, kai oras atvėsta, kai pasidaro malonu ir jauku prie stalo sėdėti, sukurkime naują rudeninį gyvenimą, tą laiką panaudokime didesniems dalykams.

Kiekvienas jauskime pareigą ką nors padaryti savo aplinkai – padaryti gera. Čia nereikia blaškytis ar laužyti “svetimas duris”, nes visur ir visada sutiksime aplinkybes, kurios prašosi gerų rankų, geros širdies. Atsilepkime kaip žmonės su rūpestingumu ir su meile. Palikime išdidžias savo fantazijas, kad tai man netinka, aš gimęs kur kas geresniam. Visi esame gimę daryti gera. Tai kiekvienam privalu!

Mano gatvė kas rytą praeina senutė su dideliu maišu, ir ją seka kokia dešimt kačių. Ji globoja gatvės kates, šuniukus. Su kokia meile ji šaukia juos, ir kaip jie supranta, kas čia eina. Tai tikrai nežinoma moteris, bet ji įprasmina save, atiduodama savo meilę gamtai.

—O—

Visi pastebime, kad mūsų kultūrinis gyvenimas pilkėja, mažėja. Mes patys pavargome, pasenome. Laukiame, kad kiti mum tai padarytų.

Kultūrinis, visuomeninis gyvenimas taip pat yra mūsų gyvenimo sudedamoji dalis. Kai daugiau kultūrinės visuomeninės veiklos, tuo pačiu daugiau ir gyvastingumo. Ir mums linksmiau. Kultūrinis gyvenimas be mūsų pačių nepasidarys. Kiek mes kiekvienas į jį įdėsime, tiek ir turėsime.

Yra žmonių, kurie sėdi kaip aristokratai ir sako: Tai ne mano “biznis”. Bet tai neteisinga, nes aplinkos kultūrinimas yra visiems privalomas. Kai aplinka kultūrinama, ir žmogui toje aplinkoje darosi linksmiau, geriau.

Pirmiausia tos aplinkos kultūrinimu turi susirūpinti visų organizacijų pirmininkai, valdybos, labiausiai LB veiksniai. Bet pažiūrėkime kaip yra tikrovėje. Tie, kuriems turėtų rūpėti, dažnai visai užmiršta, nudeda į šalį. Kiek yra švenčių, kur galima padaryti jas gražesnes, prasmingesnes.

Negalime sakyti, kad visa tai manęs neliečia, esu šalia to, arba kur kas aukščiau stoviu. Tai visus liečia, visi yra atsakingi už save, savo gyvenimo kilnesnį įprasminimą ir už aplinkos kultūrinimą. Jeigu tai suprasime, jei pradėsime veikti, bus mums patiems linksmiau ir geriau.

Lietuviška duona Putnamo vienuolyne

Seselė Ignė anaip tol ne šventoji mums įprasta to žodžio prasme. Pastebėjau, kad nelengva su ja bendradarbiauti, nes nėra linkusi nusileisti ir tuoj pat atsisakyti savo nuomonės. Reiklūs ir kitiems, ypač kunigams, todėl ne vienas dvasininkas jos privengia. Punktualumo dorybe taip pat nepasižymi. Vienąsyk Bostono oro uoste laukiau jos keturias valandas. Nervinausi, niurzgėjau, bet paskui supratau: Ignė yra Ignė. Kai galop pasirodė, automobilėje turėjo įsisodinusi berniuką ir mergaitę, nelaimingų laimės ieškotojų iš Lietuvos vaikus, kurių šeima ji išplėšė iš New Yorko priemiesčių pragaro ir apgyvendino pas save Putnamo vienuolyne. O vaikus vežė į vasaros stovyklą. Keturių valandos laukimo Bostono karštyje jau nebesirodė ypatingu praradimu. Tokia jau seselė Ignė. Nieko nepadarysi. Dievo dvasios vaikas, vėjo ir ugnies sesuo. Juk lotyniškai ignis - tai ugnis. Tiesa, turi silpnę ledams bei kitiems saldumynams.

Taigi sesuo vienuolė Ignė Marijošiūtė, priklausanti Švenčiausiosios Mergelės Nekaltojo Prasidėjimo seserų vargdienų kongregacijai ir šiuo metu gyvenanti Toronto mieste Kanadoje. Vadinti ją "nepažįstamąja" Šiaurės Amerikoje tikrai nesiryžčiau. Seselė Ignė ten pažįsta kiekvienas didesnis lietuvių telkinys. Drauge su kunigu jėzuitu Antanu Saulaičiu ji priklauso skrajojančių vienuolių giminei. Ir ne todėl, kad abu negalėtų išsėdėti vienoje vietoje. Evangelijos posakį apie didelę pjūtį ir mažas darbininkų gretas mūsų išeivija patiria daug tikriau negu mes - vis rypuojantys, kad nėra Bažnyčios talkininkų, o iš tiesų tik nemokantys ar tiesiog tingintys juos pasitelkti.

Julius Sasnauskas

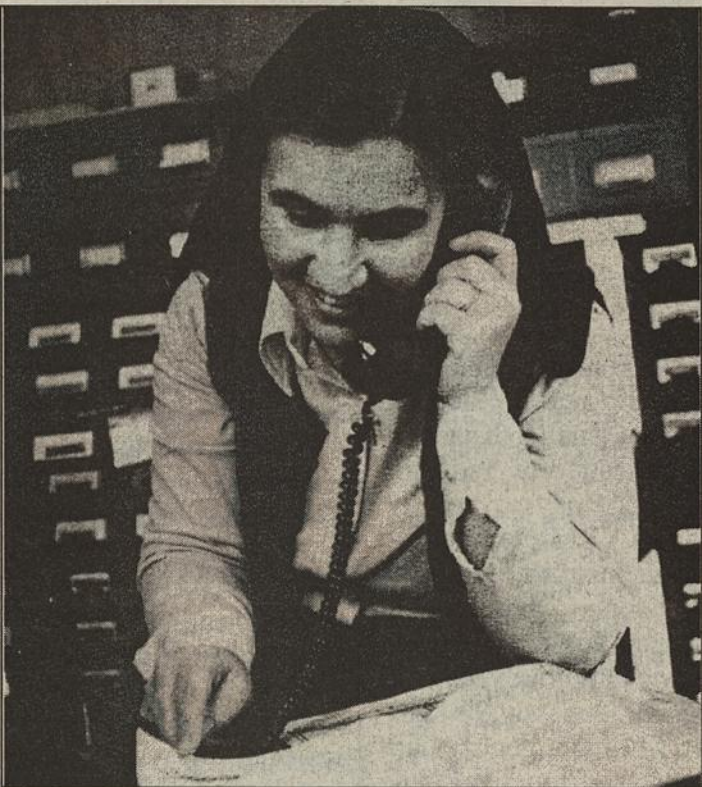
- Sakyk, kokia buvo tavo vaikystė? Ji buvo padalyta tarp dviejų pasaulių, tiesa?

- Taip, tarp Lietuvos ir Amerikos. Gimiau Lietuvoje, bet mane išnešė svetur ant rankų trečiaisiais karo metais. Prisimenu šiek tiek iš pabėgėlių lagerių. Man būnant septynerių, šeima iškvieta į Ameriką apsigyventi. Pirmieji išpūdžiai ten: kalbos mokymasis, išdykavimai su vaikais. Iš karto pastebėjau, jog mūsų šeima buvo kitokia nei aplinkiniai: kalbėjome lietuviškai. Mūsų tėvai rūpinosi, kad mes, patekę į svetimą kraštą, būtume tais, kas esame - lietuviais. Po truputį augdama aš mažiau, kad mano tėveliai neeiliniai. Paskui supratau, ką pasitraukdama tėvai prarado: tėvelis Lietuvoje buvo dirigentas ir meno vadovas, mama buvo kūno kultūros puoselėtoja, Nepriklausomoje Lietuvoje dažnai per radiofoną kalbėdavo, rengdavo šventes, konferencijas. Tai, kad tėvas iš prigimties buvo menininkas, man buvo didelio pasididžiavimo šaltinis.

- Sakei, kad gimei Lietuvoje 1943 metais, bet jos neprisimeni, vien tėvėlių skausmą netekus tėvynės, kai visas gyvenimas iš po kojų slydo. Kuo veikė jus,

vaikus, tėvėlių nuotaika, visuotinė netektis, pasaulio sumaištis, egzistencija stovyklose? Tu dabar su šypsena kalbi, bet mes galime įsivaizduoti, kad tai buvo ne ką saldžiau kaip į Sibirą važiuoti.

- Galbūt ir taip. Kadangi abu tėvai buvo aukštesnio išsilavinimo, jie turėjo daugiau vilties ir optimizmo, žymiai daugiau ryžto. Abu jie buvo be galo darbštūs, tai jie iš karto ėmėsi mokytis naujos kalbos, taikytis prie svetimos kultūros, kad išlaikytų savo trijų vaikų šeimą. Ne skausmą ar gėlą aš būdama vaikas jutau, priešingai, iš tėvų mokiausi darbštumo, stropumo, kokybiško darbo. Jiems buvo sunku save "perlaužti", kalbą išmokyti. Tai iš jų daug pareikalavo: abu juk buvo vyresnio amžiaus, kai mokytis labai sunku. Taigi mano tėvėlių pavyzdys man buvo toks: siekimas pakilti virš savęs, virš savo kelio, nepasiduoti, bandyti gerį atrasti tame, kas yra. Aš išitinkindavau, kad tai duoda vaisių. Taip išmokau gyventi. Jų skausmą pajutau tada, kai atėjo pirmosios žinios apie Lietuvoje likusią giminę. Sužinojau, kas atsitiko broliui, seserims, kas atsitiko močiutei. Tikrai labai išgyvenau tėvėlių skausmą, atėjus laišku,

Seselė Ignė

kad močiutė mirė. Tėvynės netekimą jutau daugiau per giminių likimą, per į kitus kraštus išsklaidytą savo brolių, seserų atradimus susirašinėjant. Kultūrinę netektį, kurią tėveliai stipriai išgyveno, aš gal vėliau suvokiau.

- Romanas Marijošius, kurio balsas ligi šiol skamba per radiją, tavo tėvelio brolis?

- Taip. Tai mano dėdė. Aišku, buvo džiugu gauti jo įdainuotų plokštelių. Aš savo giminės nė vieno nepažinojau, tad man buvo labai smagu girdėti, jog dėdė Romanas yra žinomas Lietuvoje. Patikdavo klausytis jo dainelių.

- Taigi vaikystė pabėgėlių lageriuose. O kaip patekote į Ameriką?

- Iškvietimas atėjo per Bažnyčią. Kai sužinojo, kad tėvelis su šeima yra pabėgėlių stovykloje, vienas klebonas parašė iškvietai šeimai. Žinojo, kad tėvelis yra muzikas, o jam kaip tik reikėjo vargonininko. Po metų kitų tėvelis sužinojo, kur yra universitetas, muzikos mokykla. Vėliau jam buvo duota proga pasireikšti kaip menininkui. Tėvelis, mokėdamas nemažai kalbų, mokėjo prieiti prie studentų, kitų profesorių, ir šitaip prasišlykė kelią į kolegiją, kuri palaipsniui tapo universitetu. Profesoriaudamas muzikos srityje, diriguodamas, būdamas netgi vienos sekcijos universiteto direktoriumi, jis pamažu sugrįžo į muzikinį gyvenimą,

(nukelta į 5 psl.)

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 6

Tik kiti dieniai įpusėjus juos atkasė. Paaiškėjo, kad visame tame griuvėsiais virtusiame kvartale liko nekludytų vos trys ar keturi namai. Tarp jų ir tas, kuriame aš neatsibudamas miegojau per visą bombardavimą.

Po poros dienų nuvykau į lietuvių atstovybę. Ten man išdavė pažymėjimą, kad esu karo pabėgėlis mokiny, ir gavau šios kategorijos asmeniui priklausančias maisto korteles. Sočiai prisivalgyti tuo daviniu negalėdavai, bet vis dėlto negrėstė mirtis iš bado: gaudavome gabalą duonos, šiek tiek labai prastos dešros ir dar restoranuose įpildavo vadinamosios “štamgericht” – skystos daržovių sriubos, kurioje plaukiodavo viena kita bulvė. Beje, neką geriau maitindavosi ir civiliai vokiečiai. Pabėgėliais, nepaisant iš kokios šalies jie būtų atvykę, nacių valdžia vis dėlto kažkiek rūpindavosi.

Berlyne ilgai neužtrukau. Greitai sužinojau, jog Halėje apsigyvenę keli klasės draugai ir kad tenai neseniai apsisitojo buvusio Lietuvos prezidento Kazio Griniaus šeima. Be to, tame mieste atsidarė lietuvių šalpos skyrius, kurį tvarkė mano bendraklasiai tėvai – iškilūs Lietuvos advokatai Albertas Ošlapas ir Liudas Šmulskis.

Kai tik susitvarkiau pabėgėlio dokumentus, patraukiau į Halę. Pirmiausia susiradau Grinius. Jie buvo apsisotę viešbutyje. Ošlapai ir Šmulskiai gyveno išsinuomotuose butuose. Mano klasės

draugai jau buvo pradėję lankyti vokiečių gimnaziją. Aš taip pat joje užsiregistravau – vokiškai kalbėti mokėjau jau palyginti nebloggeriai. Bet pamokas lankiau tik kokią savaitę. Mat labai rūpėjo, kaip einasi patėviui ir broliui, kurie, netyčia pasimetę su motina, pasiliko pabėgėlių stovykloje Liaubane. Ten, kaip ėjo kalbos, gyvenimo sąlygos buvo labai nelengvos. Be to, vis didėjo grėsmė, kad į tą miestą greitai įsiverš rusai, o norint kur nors ištrūkti, būtinai reikėjo turėti leidimus.

Ryžausi nuodėmei: iš savo klasės draugų tėvų vadovaujamos lietuvių atstovybės išvogiau gerą pundelį antspauduotų blankų ir išvažiavau į Liaubaną. Tenai, stovykloje, buvo nemažai jaunų vyrų, kurie norėjo pasitraukti gilyn į Vokietiją nuo artėjančios rusų kariuomenės. Prasitariau, kad turiu tuščių blankų su lietuvių atstovybės Halėje antspaudais. Spausdinimo mašinėlė įrašydavau jų pavardes, suraitydavome kokią parašą, ir su šiais fiktyviais dokumentais daugiau kaip dešimt pavienių asmenų ir net kelios šeimos ištrūko iš Liaubano.

Padėjęs savo artimiesiems ir dar grupei lietuvių pasitraukti iš Liaubano, su patėviu ir broliu grįžau į Halę. Ten buvo palyginti ramiau ir gyvenimo sąlygos kiek geresnės, nors tuo metu jau visą Vokietiją dieną naktį daužydavo amerikiečių ir anglų aviacija. Halėje taip pat nuolat kaukdavo oro pavojaus sirenos, bet bombardavimai nebuvo itin intensyvūs. Be to, ilgainiui per karą žmonės kažkaip apsispradavo su pavojais ir net mirtimi. Yra išlikusi nuotrauka, kurioje mes, keturi jauni lietuvaičiai, užvertę galvas žiūrime, kaip virš Halės skrenda amerikiečių lėktuvai bombarduoti Leipzigo ir net dangus tamsus nuo jų gausybės. Atsimenu, sykį sąjungininkų aviacija smarkiai puolė šalia Halės esantį naftos perdirbimo fabriką – sproginėjančių benzino rezervuarų liepsnos iššaudavo kone ligi debesų, o mes, palyginti netoliese sugulę ant žemės, smalsiai stebėjome tą košmarišką fejerverką.

Halėje patėvis, brolis ir aš gyvenome iki karo pabaigos. Apie

motiną, beje, tuo metu nėščią, mes ilgai neturėjome jokių žinių ir labai jaudinomės spėliodami, ar ji kur nežuvo. Mat traukdamasi iš Berlyno motina kažkaip atsiskyrė nuo šeimos ir galiausiai nusi-gavo į Linčą Austrijoje. Tenai pačioje karo pabaigoje ji sėkmingai pagimdė dukrą.

Lincas vokiečiams kapituliavus atsidūrė rusų okupacinėje zonoje. Motina tame mieste šiaip taip prisilapstė maždaug trejetą metų ir išvengė grėsusios deportacijos į Sovietų Sąjungą. Tik 1948-aisiais jai pavyko iš rusų zonos Austrijoje pervaziuoti į amerikiečių zoną. Tuomet pagaliau visa mūsų šeima vėl susitiko Vokietijoje.

Dar tebevykstant karui, nei aš, nei patėvis negalėjome tikėtis jokio nuolatinio darbo. Bet kažkaip vieną kitą markę būtiniausiems dalykams įstengdavome užsidirbti. Be to, gaudavome pabėgėlių korteles ir šiaip taip vertėmės.

Po kelių mėnesių į miestą įžengė amerikiečių kariuomenė. Vokiečiai Halės beveik negynė, nebuvo net intensyvesnių susišaudymų. Man labai norėjosi pasižiūrėti, kaip įsiverš amerikiečiai, todėl išėjau pasivaikščioti į visai tuščias, išmirusias gatves. Staiga toluoje pamačiau vorele bėgančių susilenkusių vyrų būrį. Tai buvo amerikiečiai. Sprukau kuo skubiau atgalios, nes suvokiau, kad, pamatę priekyje šmėžuojančią kažkokią figūrą, kareiviai gali ir pykštelti iš automato.

Žemai virš miesto skraidė amerikiečių lengvieji žvalgybiniai lėktuvai, kurie perdavinėjo atakuojantiems kariškiams informaciją apie situaciją gatvėse. Bėgant vienu kvartalu jau netoli namų, netikėtai pasigirdo artilerijos šūvis. Karas išmokė, kaip saugotis nuo pavojų. Žinojau, kad reikia kristi į kokią duobę, bet aplinkui – jokio įdubimo, tik akmenimis grįsta gatvė ir lygus šaligatvio plytų grindinys. Žaibiškai griuvau prie namo sienos ir prisispaudžiau prie jos mūro. Po pirmo šūvio sekė antras, trečias. Tuoj išgirdau,

(nukelta į 4 psl.)

■ Maskvoje Rusijos vyriausybė pasirašė susitarimą dėl vieno tranzito per NVS šalis – Baltarusiją, Rusiją, Kazachstaną, Kirgyzstaną ir Tadžikistaną sąlygų.

■ Latvijos VRM pranešė, kad už karinius nusikaltimus sulaukė „raudonųjų“ partizanų būrio, veikusio Vokietijos armijos užnugaryje Latvijoje, vadas – 75 metų Vasilij Kononov. Jis kaltinamas 1944 metų gegužį Ludzos rajono Merdenės valsčiuje 9 taikių gyventojų, įskaitant vaikų ir nėščios moters, nužudymu, dviejų kaimų sudeginimu, plėšimais.

■ Atsakingas Baltarusijos užsienio reikalų ministerijos darbuotojas ITAR-TASS korespondentui pareiškė, kad Baltarusijos prezidento Drodzų rezidencija po kapitalinio remonto gali būti padalyta į dvi dalis. Vienoje gyvens prezidentas, kita bus atiduota užsienio diplomatams.

■ Latvijos laikraštis „Neatkariga“, remdamasis informacija, kurią pateikė Amerikos Baltijos šalių laisvės lygos atstovai, rašo, kad JAV teikia Baltijos šalims finansinę pagalbą, kad jos pasirostų įstojimui į NATO. Laikraščio duomenimis, JAV Senatas pagal pagalbos užsieniui programą paskyrė Latvijai, Lietuvai ir Estijai kitais finansiniais metais šioms reikalingas 15,3 milijono dolerių.

■ Visuomenės apklausos duomenimis, kuriuos pateikė agentūra Demoskop, opozicinio buv. komunistų Demokratinio kairiųjų aljanso rėmėjų skaičius išaugo iki 30 proc. (liepos mėn. – 28 proc.). Solidarumo bloką (AWS), vyriausybės stambiausią grupę, remia 23 proc. apklaustųjų, o jų sąjungininkus Laisvę sąjungą (UW) – 16 proc. Rugsėjis – jau antras mėnuo, kai valdančiosios koalicijos populiarumas mažėja. Tai nėra gera žinia vyriausybei prieš spalio 11 d. vyksiančius vietos rinkimus.

■ Baltarusijos Darbo ministerijos duomenimis, po 1992 metų iš Baltarusijos emigravo 230 000 jos gyventojų, o atvyko per 340 000 žmonių.

Popiežius Jonas Paulius II pasilenkia į priekį ir drebančia ranka uždeda naujai išventintam kardinolui purpuro spalvos kepurėlę, sakydamas, kad ji – garbingas ženklas, reiškiantis visišką atsidavimą Bažnyčiai, net jei reikėtų dėl to pralieti kraują. Dar devyniolikai dvasininkų popiežius ištarė šiuos žodžius, todėl dabar Kardinolų tarybą sudaro 122 aukščiausi Bažnyčios hierarchai. Karolis Wojtyła, maždaug 20 metų vadovavęs

beveik milijardo katalikų bendruomenei, gali džiaugtis, kad kitą popiežių rinkiančioje konklavoje dalyvaus nemažai jo išventintų kardinolų. Jonas Paulius II kaip nė vienas kitas anksčiau buvęs Bažnyčios ganytojas gali tikėtis, jog naujai renkamas popiežius bus artimas jam savo požiūriui į tikėjimo dalykus ir Bažnyčios uždavinius. Vatikane kalbama net apie tai, jog dabartinis popiežius galės net pasirinkti įpėdinį. Bet, žinoma, neįvardydamas jo.

Krikščionių Bažnyčios vadovas negali skirti Šventojo sosto paveldėtojo arba nurodyti asmenį, kuris galėtų užimti jį. Tik popiežiui mirus arba atsisakę Šventojo sosto, popiežių galintys rinkti kardinolai suvažiuoja į konklavą Siksto kapeloje, išpuoštoje Michelangelo ir Botticelli freskomis. Ten ir paaiškėja, kas tampa naujuoju Kristaus vietininku žemėje. Manoma, kad Karoliui Wojtylai, kaip nė vienam kitam popiežiui, pavyko paveikti šį procesą. Ir nors medikai bei Jono Pauliaus II draugai kalba apie tai, kad dabartinis popiežius atves Bažnyčią į XXI amžių, tiek pasaulio politikai, tiek Vatikano tarnautojai vis dažniau klausia: koks popiežius ateis po Jono Pauliaus II?

Iškili asmenybė

Po Jono Pauliaus II atėjusiam popiežiui bus tikrai nelengva. Iš Lenkijos kilusiam Karoliui Wojtylai pavyko atlikti labai daug: Vatikano vadovas laikomas vienu iš didžiausių šio amžiaus politikų. Jis pirmasis popiežius ne italas per pastaruosius penkis Bažnyčios istorijos amžius. Jo vadovaujamo Vatikano įtaka išaugo visame pasaulyje. Tam labai didelės reikšmės

Kitas popiežius

turėjo daugiau nei aštuoniasdešimt kelionių po įvairias pasaulio šalis. Pagaliau didžiulė Jono Pauliaus įtaka buvo jaučiama ir griūvant komunistinei santvarkai Rytų Europoje. Vėliau jis parengė Bažnyčią kitam darbui – religiniam mokymui kaip atsvarai materialistinei kapitalizmo

koks popiežius turėtų pakeisti Joną Paulių II.

Dideli reikalavimai

Bažnyčios vadovai neretai užsimena, kad popiežius galėtų daugiau dėmesio skirti visų krikščionių susivienijimui. „Pasaulyje mumis niekada netikės,

Šventų Petro ir Povilo bazilika Vatikane

kultūrai. Tačiau Jono Pauliaus II pastangos sustiprinti ortodoksinę Bažnyčios vaidmenį šiame sekuliarizacijos amžiuje vertinamos kontroversiškai. Popiežius lenkas giriamas, kad kovoja už žmogaus teises, ir kritikuojamas, jog neleidžia kilti diskusijoms Bažnyčios viduje. Taip pat nemažai katalikų nepritaria popiežiaus nuostatoms dėl abortų, kontracepcijos, skyrybų. Nors kardinolai ir nekalba tiesiogiai apie popiežiaus trūkumus, juo labiau nekritikuoja Jono Pauliaus II, susirūpinimą dėl Bažnyčios vaidmens dabartiniame pasaulyje rodo tokios sąvokos kaip „pasaulio padėtis“, „Bažnyčią sukrečiantys iššūkiai“ ir kt. Atidžiau klausantis kardinolų kalbų ima aiškėti,

jai matys mus susiskaldžiusius“, – sako Chicagos kardinolas Francis George. Tokios kalbos gali reikšti, kad kandidatas į popiežius turėtų garsėti ekumenine veikla, palaikyti gerus santykius su kitų krikščionių konfesijų vadovais.

Kardinolai labai vertina Jono Pauliaus II keliones po pasaulio šalis, nes sustiprino Bažnyčios svarbą. Vienas kardinolas sakė, kad dabartinis popiežius katalikų pasauliui vadovauja ne iš Vatikano kontoros, o iš viso pasaulio. Manoma, kad ir kitas popiežius turės būti pajėgus neuilstamai keliauti, susitikti su viso pasaulio tikinčiaisiais. Kandidatas turės mokėti daug užsienio kalbų. Kartais galima išgirsti spėliojimus, jog popiežius

gali būti paskirtas iš trečiojo pasaulio šalies, esančios kur nors Afrikoje, Pietų Amerikoje arba Azijoje. Tokios kalbos turi visai realų pagrindą, nes jau dabar pusė katalikų gyvena Pietų Amerikoje, o jau 2000 metais Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos katalikai sudarys du trečdalius Bažnyčios ganomųjų. Nors dvasininkai ir mano, kad naujasis Bažnyčios vadovas, tęsdamas dabartinio popiežiaus pradėtus darbus, turėtų atsakyti pažiūrų, kurioms nepritaria dauguma krikščionių, garsiai ir viešai Joną Paulių II kritikuoti drįsta nedaugelis. Štai Milano kardinolas Carlo Maria Martini per vieną viešnagę apgailestavo, kad dabar labai mažėja katalikų dvasininkų. Problema, pasak kardinolo, būtų galima išspręsti leidus moterims tapti dvasininkėmis. Bet tam prieštarauja dabartinis popiežius. „Aš gerbiu popiežių ir ir kreipiu dėmesį į jo argumentus, bet jiems nepritariu“, – kalbėjo Martini.

Su Vatikanu nesusiję žmonės kur kas kategoriškiau kalba apie Joną Paulių II ir, žinoma, drąsiau jį kritikuoja. Richardas McBrien, Notre Dame universiteto teologijos profesorius, dabartinį popiežių Joną Paulių II labiausiai kritikuoja už tai, kad centralizavo Bažnyčios valdymą, apsisitė su juo nesiginčijantais dvasininkais ir užgniauzė bet kokias diskusijas, pavyzdžiui, apie abortus, skyrybas, dvasininkės moteris. „Labai daug pasaulio dvasininkų neigiamai vertina Vatikano biurokratus, kurie į kitus dvasininkus žiūri tarsi į patarnautojus“, – sakė R. McBrien.

Teologai naujam popiežiui linki būti atviresniam kitoms nuomonėms ir labiau sielėjasi, kad Jonas Paulius II kalba taip, tarsi pats svarbiausias visoje tikinčiųjų bendruomenėje, nors, pasak vieno Romos teologo, „yra labai daug gerų ir žinomų mąstytojų katalikų“. Pritariantys tokiai nuomonei kardinolai mano, kad naujasis popiežius turėtų labiau bendradarbiauti su teologais, nepriklausančiais Romos kurijai.

Vienuolika kandidatų

Vatikane kalbama ne tik apie privalomas naujojo popiežiaus savybes, bet ir apie konkrečius asmenis. Čia pateikiama vienuolika kardinolų, galinčių pretenduoti į Bažnyčios vadovus.

Kardinolas Carlo Maria Martini – 71 metų Milano arkivyskupas. Jis žinomas kaip refor-

mų šalininkas, yra atviras visoms naujovėms. Jėzuitas, daugelį metų dirbęs akademinį darbą. Kai kurie jo priešininkai mano, kad yra per daug liberalus vadovauti Bažnyčiai.

Kardinolas Bernardinas Gantinas – 76 metų. Kardinolų tarybos dekanas, kilęs iš Benino, laikomas labai patyrusiu dvasininku. Vyskupų kongregacijos prefektas nuo 1984 m., turi didelę įtaką skiriant vyskopus dirbti pasaulyje.

Kardinolas Achille Silvestrini – 74 metų. Rytų Bažnyčių kongregacijos prefektas ir didysis Rytų instituto Vatikane kancleris. Šis žmogus buvo vienas iš svarbiausių Vatikano užsienio politikų prieš komunistinės diktatūros žlugimą Rytų Europoje.

Kardinolas Roger Etchegaray – 75 metų Vatikano teisingumo ir taikos tarybos prezidentas. Penkiolika metų buvo Marselio arkivyskupas. Šis prancūzas laikomas kūrbybinga asmenybe.

Kardinolas Pio Laghi – 75 metų patyręs diplomatas. Dabar vadovauja Vatikano katalikų švietimo kongregacijai. Prieš tai dirbo JAV, todėl kai kurie mano,

(nukelta į 6 psl.)

SODININKAI TVARKO NE TIK SAVO SODUS

Mėgėjiškų sodų apžiūros rezultatus ketinama paskelbti vasaros pabaigoje. Vilniuje yra 490 sodininkų bendrijų. Šioms bendrijoms priklausantys sovietiniais laikais įsteigti kolektyviniai sodai, kuriuose žemės masys buvo suskirstytas sklypais po 6 arus. Šiuose sklypuose iš pradžių buvo leidžiama pastatyti tik nedidelį vasarnamį, po to valdžia kas kelis metus leido didinti namelių plotą, galiausiai leido juos įrengti gyvenimui žiemai. Kas ketvirta vilniečių šeima turi sodo sklypą. Sostinės gyventojai per metus užaugina apie 35 tūkst. tonų vaisių ir daržovių. Apie trečdalį šios produkcijos parduoda. Visoje Lietuvoje mėgėjiški sodai užima apie 21 tūkst. hektarų plotą. Daugiausia sodų yra prie Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio, taip pat Ukmergės, Raseinių, Kėdainių rajonuose. Šiemet sodininkai kartu su gamtos saugininkais ėmėsi aktyviai tvarkyti ir apie sodus esančius vandens tvenkinius bei parkus. LA

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 6

(atkelta iš 3 psl.)

kaip sviedinių skeveldros cvaksi kažkur virš manęs, kapodamos pastato sienos tinką, pabirusį man ant galvos.

Artillerijos kanonada tęsėsi gal penkias, gal dešimtį minučių, kurios, atrodo, truko amžinybę. Staiga sproginiai nušėčiuo ir stojo tylą. Pakėliau galvą ir pats netikiau: nė menkiausio įdrėskimo. Taip man baigėsi karo laikai ir prasidėjo naujas etapas – gyvenimas amerikiečių valdomoje okupuotos Vokietijos zonoje.

MOKSLAI SVETIMOJE ŽEMĖJE

Halėje ėmė tvarkytis amerikiečių karinė administracija. Greitai pajutome, kad gyvenimas kiek lengvėja. Prisistatė, jog esame ne vokiečiai, o pabėgėliai lietuviai. Gavome šiek tiek geresnio maisto. Stovyklos vadinamiesiems perkeltiesiems asmenims dažniausiai įsikurdavo buvusiose vokiečių kareivinėse. Vienur tai būdavo didžiuliai, solidžiai suresti pastatai, kitur – tik plonasieniai barakai. Pasitaikydavo, kad sporto salę primenančiame viename kambarielyje dviejų aukštų gultuose nakvodavo trisdešimt-keturiasdešimt žmonių. Šeimos tiesiog atsiverdavo savo kampan paklodėmis ir taip vargdavo daugelį mėnesių. Tiesa, kai kam pavykdavo, ypač vėlesniais metais, apsigyventi ir butuose, kuriuose paprastai taip pat glausdavosi bent kelios šeimos. Tačiau palyginti su kareivinėmis tai buvo labai poniškos sąlygos. Beje, kai kuriose

stovyklose Baltijos kraštų žmonės įsigudrindavo buitiniu požiūriu įsikurti kiek patogiau negu kitų Rytų Europos šalių piliečiai.

Neilgai trukus pasklido žinia, jog Halė bus perduota rusams. Vėl reikėjo skubiai traukti tolyn į Vakarus. Dėl kilusios sumaišties pasimečiau su patėviu, praradau ryšį su klasės draugais. Likau Halėje visai vienas. Tačiau tuoj susiorganizavo norinčių ištrukti iš šio miesto jaunų lietuvių grupelė. Anksčiau mes net nebuvome pažįstami. Susiveikėme vokiečių paliktą seną „Mercedesa“, tarp mūsų atsirado išmanančių, kaip jį šiek tiek pataisyti, ir, sumetę mantą, išvažiavome Vakarų kryptimi.

Amerikiečiai kontroliavo visus kelius, bet mums padėjo jų kariuomenėje tarnavę lietuviai. Vienas žvalgybos karininkas ranka surašė man raštą, kuriame buvo prašoma praleisti mūsų mašiną per kontrolės punktus į Vakarus. Tai mums labai pagelbėjo, nes daugybę kartų amerikiečiai mus stabdė ir aiškinosi, kas mes tokie. Nė vienas mūsų grupėje nemokėjo nė žodžio angliškai, bet kontrolės punktuose perskaitydavo žvalgybos karininko pasirašytą raštą ir leisdavo važiuoti toliau.

Karas dar tebevyko, bet jau buvo pati jo pabaiga. Taip traukėmės gilyn į amerikiečių zoną, kol vieną gegužės rytą, būdami Viurcburge, išgirdome: viskas baigta, vokiečiai kapituliuo.

Nusprendžiau kuriam laikui apsistoti šiame labai gražiame, bet smarkiai sugriautame viduramžių mieste. Į Viurcburgą jau buvo atvykę nemažai lietuvių, pradėjo burtis pabėgėlių politinės organizacijos. Tenai įsikūrė ir VLIK'o vadovybė. Susitikau kelis savo bendraklasius – šiame mieste kiek anksčiau apsigyveno Griniai, Ošlapai. Netrukus į Viurcburgą atvažiavo ir amerikiečių iš kalėjimo išlaisvintas Gabrielius Landsbergis-Zemkalis.

Greitai sužinojome, kad palyginti ne taip toli, Pietų Bavarijos miestelyje Eichštate, ruošiamasi atidaryti lietuvišką gimnaziją. Nutarėme visi drauge vykti ten mokytis. Susidarė gražus mūsų pulkelis – daugiau kaip dešimt jaunuolių. Jokio keleivinio transporto ką tik sutriuškinčioje Vokietijoje dar nebuvo. Nutaikę proga, nema-

tant mašinistui išsiropštėme į mums reikalingą kryptimi vykstantį prekinį traukinį ir atsigulėme ant anglių krūvos, supiltos ligi vagono viršaus. Gerokai išsisuodinė, po kelionės, dėl nuolatinių stabdymų trukusios vos ne visą parą, nusikapstėme iki Pietų Bavarijos tikėdamiesi, kad pagaliau vėl galėsime testuoti neturintulio mokslus. Iššokome iš vagonų nedidelėje Eichštato geležinkelio stotelėje ir keliais amerikiečių sunkvežimiais nuvykome į netoliese esantį Rebdorfo katalikų vienuolyną, kuriame buvo įsikūrusi karo pabėgėlių stovykla.

Žinia apie lietuvišką gimnaziją pasklido labai greitai. Į Eichštata ėmė plūsti po visą Vokietiją išblaškytas jaunimas. Atvyko taip pat daug gerų mokytojų, auklėtojų, inspektorių. Netrukus pirmoji lietuvių karo pabėgėlių gimnazija Vokietijoje pradėjo mokslo metus. Beveik nebuvo vadovėlių, sąsiuvinų, trūko ir parkerių, pieštukų. Bet pamokos vyko reguliariai, dalijomės viskuo, ką turėjome, ir mokėmės, laikydamiesi geležinės drausmės, atkakliau kaip Kaune. Beje, „Aušros“ gimnazijoje buvau klasės seniūnas. Eichštate mane perrinko šioms pareigoms iš naujo.

Iš pradžių mūsų mokykla buvo įkurdinta pačiame mieste, buvusioje vokiečių mergaičių gimnazijoje. Jau antrą ar trečią dieną, kopdamas laiptais aukštyn, staiga pakėlęs akis pamačiau apačion besileidžiančią liekną, geltonplaukę, mėlyną mergaitę. Kaip vėliau paaiškėjo, tai buvo mano klasės draugė ir būsimoji žmona Alma. Tik susituokėme mes jau gerokai vėliau, Amerikoje.

Ji turėjo mokytis ne kartu su manimi. Mat gimnazistai buvo paskirstyti į dvi grupes pagal tai, kokios užsienio kalbos mokėsi Lietuvoje – vokiečių arba prancūzų. Almai reikėjo eiti į „prancūzų“ klasę, o mums, „aušrokaams“, – į „vokiečių“. Tačiau mes nusižiūrėjome paneles, su kuriomis būtinai norėjome mokytis kartu. Justinas Kibirkštys su Algiu Ošlapu net sudarė jų sąrašą. Pasitelkę kai kurias gudrybes, mes šiaip taip jas įkalbėjome virsti „vokietėmis“.

(bus daugiau)

Lietuviška duona Putnamo vienuolyne

(atkelta iš 3 psl.)

jiems neleidžia. Pavyzdys: brolis su seseria abu ėjo į katalikišką mokyklą, o aš ėjau į viešąją. Žodžiu, aš savo noro neslėpiau. Kiti net kalbėjo, kad šeimai užtraukiau gėdą.

- Kodėl pasirinkai būtent Nekalto Prasidėjimo seseles?

- Mano širdies noras buvo eiti į klauzūruotą vienuolyną. Pasiškaičiau Matulaičio užrašus, ir mane pavergė jo ryžtas ir rūpestis Bažnyčia. Tada man buvo visiškai aišku, kad tarnausiu ne tik Dievui, bet tiesiogine prasme - ir Bažnyčiai. Tuo metu geriausiai pažinojau tas seseles, kurios karo taip pat buvo išblaškytos ir Dievo atvestos į valstybę, kur aš užaugau. Šitos vargdiens seseles buvo vientelės, kurios dirbo vien su lietuviais. O man kažkodėl buvo aišku, kad mano likimas - būti su lietuviais ir su Lietuva. Šitai aš jas ir pasirinkau.

- Kaip supratau, tai nulėmė ne tiek koks nors noras tobulinti savo dvasinį gyvenimą ar siekti išganymo ramioje klauzūrų aplinkoje, kiek noras dirbti ir būti, anot Matulaičio, tuo skuduru, kurį visi plauna.

- Iš tikrųjų. Netgi pacituočiau Matulaičio pasakymą: "Noriu sudegti kaip ta žvakė ant altoriaus. Noriu meilės Tau, kaitros Tau ir Tavo Bažnyčiai".

- Kaip Tau sekėsi?

- Kartais rusenu, kartais prašau, kad naują degtuką pridegtų, bet vis bandau nepasiduoti ir eiti pirmyn. Tebedegu.

- Daugiausia laiko išbuvai Putname. Putnamas gana garsi vietovė ir Lietuvoje žinoma. Kas dabar vyksta, kuo dabar gyvena seseles ir kiti žmonės, ten susiradę prieglobstį?

- Mūsų sodyba tikrai turi neeilinę reikšmę išeivijos lietuviams. Ten viskas yra lietuviška: ir tai, kad mes spaudžiame sūrį, kepame duoną, ir tai, kad bandom daryti viską auklėjimo ir vyresnių žmonių slaugos srityse. Padaugėjo šio darbo per paskutinius dešimtmečius. O dabar, kai Lietuva vėl atgavo Nepriklausomybę, jaučiu, kad ir Lietuvai reikia padėti, o mūsų jėgos išeivijoje pradėjo labai silpnėti. Pašaukimų Vakarų pasaulyje

labai maža. Apsunkina mūsų padėtį ir tai, kad mūsų vienuolyne privalu lietuvių kalba. Tai mus iš karto apriboja. Likome visiškai vieni prie lietuviško kamieno, lietuvių kalbos. To nekeičiame. Kaip ir kiekvienas, šis apribojimas duoda ir saldžių vaisių, bet mūsų jėgos yra gero-kai nusilpusios.

- Ar akivaizdžiai silpnėjanti ir senstanti lietuvių išeivija nekelia nerimo ir nepakerta entuziazmo?

- Kai mūsų steigėjas Matulaitis apsisprendė tapti marijonu, tuo metu buvo likęs vienas vientelės baltasis marijonas. Ir iš to vieno pasidarė vėl daug. Manoje niekada nebuvo pesimizmo ir nėra jo. Juk nežinia, kaip viskas vystysis, koks čia pereinamasis laikotarpis dabar, kurin visa išeivija yra įžengusi. Bet ir Lietuva yra pereinamajame laikotarpyje. Turime perorganizuoti savo tikslus, veiklą, tai visiškai aišku. Išeivijai šios dienos yra didelis iššūkis.

- Nepaisant visų darbų Kanadoje ir Amerikoje, tu, kur buvus kur nebuvus, ir vėl pasirodai Lietuvoje. Kas Tave traukia daugiau - vienuolijos reikalai, o gal tėviškės šauksmas?

- O, iš pradžių tos intensyvios kelionės buvo nuo 1989 metų, iš karto po du tris mėnesius! Esu Dievui be galo dėkinga, nes patikčiau į Lietuvos atgimimo tarpsnį 1991 metais. Per tas keliones susipažinau ir su žmonėmis, ir su Bažnyčios, ir su Lietuvos padėtimi. Pirmas kartas - 1987 metai: krikščionybės jubilėjaus šventimas ir Matulaičio paskelbimas Palaimintuoju. Teko būti Lietuvoje per Naujuosius metus; tada pasitaikė ypač šalta žiema. Sykį ėjau ir pamaciau Katedrą ne paveikslėlyje, ne žaislinį modelį, ne iš molio arba sustatytų kaladėlių vaikų stovyklose. Man pasakė: "Žiūrėk į kairę". Aš pasižiūrėjau ir nustebusi sušukau: "Gedimino pilis!" Tada sakau: "O kur kalnas?" Visą laiką vaizdavausi didžiulį kalną, ogi išvydau, kad ten - kalnelis. Žodžiu, visa, ką aš buvau mačiusi, studijavusi ir pati mokiusi vaikus, man tapo tikrove. Ir tai man, matyt, irgi buvo Dievo dovana, kad galėčiau pati patirti, pamatyti, o

(nukelta į 7 psl.)

Nors ir sulyti, bet linksmi buvę chigagiečiai Kazys Bradūnas su žmona Kazimiera Vingio parke liepos 6 d., kur vyko Pasaulio lietuvių dainų šventė

Ed. Šulaičio nuotr.

“Mes kalbam lietuviškai”

Kęstutis K. Miklas

Su šitokia stambia antrašte ir žemiau jos šiek tiek mažesnėmis raidėmis "We speak Lithuanian" Vermonto valstijos Rutland miesto dienraštis "Rutland Herald" savo liepos 26 dienos, t. y. sekmadienio laidoje visą aštuntą puslapį skyrė aprašymui su spalvotomis nuotraukomis apie Vermonto miškuose prie Marlboro miestelio esančią Neringos stovyklą, kuriai vadovauja Putnamo Nekalto Prasidėjimo kongregacijos seseles. Aprašymo tekstas, paruoštas Vyto Starinsko, yra pačiam vidury puslapio, iš visų pusių apsuptas šešiomis nuotraukomis, taip pat jo padarytomis.

Autorius gan vaizdžiai nupasakoja tos stovyklos gyvenimą. Bandyti bent keliais žodžiais išryškinti, ką jis matė toje stovykloje. Jis rašo, kad kasdien, pakeliant ir nuleidžiant Lietuvos vėliavą, giedamas Lietuvos himnas, o kitom progom beveik nuolat skamba lietuvių liaudies dainos iš virš 100 stovyklautojų. Stovykloje kalbama tik lietuviškai, nors tarp sto-

vyklautojų yra ir tokių, kurie gan silpnai moka lietuvių kalbą. Tad reikia kai kur ir kai kada vieną kitą anglišką žodį įterpti. Nuolat vyksta užsiėmimai ir pamokos, ne vien tik išmokyti ar tobulinti lietuvių kalbą, bet ir pažinti lietuvišką kultūrą bei tradicijas. Stovyklautojų amžius nuo 7 iki 16 metų. Tai daugiausiai jaunuolės ir jaunuoliai iš įvairių JAV vietovių ir iš Kanados. Bet yra ir stovyklaujančių tarpe net iš Lietuvos.

Autorius pažymi, kad ši pelno nesiekianti stovykla pradėjo veikti prieš 29 metus, tais laikais, kai Baltijos šalys dar buvo dalis Sovietų Sąjungos. Antrojo pasaulinio karo pasėkoje daug lietuvių, pasitraukusių iš komunistų okupuojamos Lietuvos, apsigyveno ir Jungtinėse Amerikos valstijose. Čia gyvendami stengėsi išlaikyti visas lietuviškas tradicijas ir lietuvių kalbą, ypač vaikams namuose, per šeštadienines mokyklas ir per stovyklas.

Nepaisant to, kad Lietuva šiandien yra laisva, ši tradicija

ir toliau tęsiama. Neringos stovykla ir yra tas tęsinys toms lietuviškoms tradicijoms išsilaikyti. Čia stovyklautojai susipažįsta su Lietuvos istorija per pačių inscenizuotus vaidinimus. Jie čia mokosi lietuviškų liaudies dainų, dainuoja ir šoka tautinius šokius, pasipuošę tautiniais rūbais, užsiima įvairiais rankdarbiais ir net gamina savo stovyklai "lietuviškus pinigų". Taip pat yra laiko ir pramogai, kada jie gali pažais ti europietiška futbolą, tinklinį, paplaukioti ir kitaip laisvalaikį praleisti.

Autoriaus užklausta sesuo Ignė dėl stovyklos reikalingumo, stovėdama prie kvepiančio kepamo kugelio, lietuviško bulvių patiekalo su svogūnais ir lašunais, paaiškino: "Ši stovykla yra tam, kad išlaikyti lietuviškas tradicijas, kalbą ir maistą".

Patalpintos nuotraukos taip pat daug pasako. Viršutinėje dalyje per visą puslapio plotį rodomi kaip stovyklautojai Tomas Klimas-Mikalauskas iš North Babylon, NY, kartu su Paulium Manomaičiu iš Bostono ruošia Lietuvos vėliavą pakėlimui. Apačioje straipsnio - grupė merginų, pasipuošusių tautiniais rūbais, skuba atlikti tautinių šokių programą. Šoninėse nuotraukose - šešiolikamečiai Saulius Simonavičius iš Toronto ir Laura Bailey iš Virginijos valstijos po jų išrinkimo šių metų pirmąją lietuvišką porą, Ona Stanevičius moko stovyklautojus lietuviškų liaudies dainų, dviejų merginų draugystė ir grupė merginų po plaukiojimo šukuojasi plaukus.

Šio puikaus Neringos stovyklos pristatymo autorius Starinskas yra vertas padėkos už reikšmingą reklamą ne tik Vermonte, bet ir visoj Amerikoje gyvenantiems lietuviams. Manau, kad tos nuotraukos ir straipsnis apie Neringą atkreipė dėmesį ir susilaukė pakankamai atgarsio plačioje amerikiečių visuomenėje. Keli amerikiečiai man net atsiuntė tą laikraštį su savo priedu, kad jie susidomėję skaitė šį aprašymą, esą sužavėti šia stovykla, teiraudamiesi, ar jų vaikais galėtų taip pat ten pastovyklauti - praleisti savo vasaros atostogas kitos kilnios tautos tradicijų ir kalbos aplinkoje.

Kompaktinis diskas

“Vilniaus universiteto bibliotekos istoriniai rinkiniai”

Šių metų birželį Vilniaus universiteto Senato posėdžiu salėje pristatytas 5 mėnesių darbo rezultatas - naujas kompaktinis diskas "Vilniaus universiteto bibliotekos istoriniai rinkiniai".

Šis kompaktinis diskas parengtas pagal UNESCO projektą "Pasaulio atmintis", kurio tikslas - išsaugoti įvairių tautų kultūros paveldą. Sumanymas į projektą įtraukti VU bibliotekos istorinius rinkinius kilo pačiam UNESCO generaliniam direktoriui Federico Mayor, jo viešna-gės Lietuvoje metu. Suprantama, kad garbingam svečiui buvo parodytos ir VU bibliotekos vertybės, kurios dažniausiai abejingo nepalieka nė vieno lankytojo.

Kompaktinį diską rengė 18 darbuotojų grupė, kuriems vadovavo VU bibliotekos direktorės pavaduotoja Irena Krivienė. Didelės pagalbos biblioteki-

automobilių. Labiausiai perka-mais automobiliais buvo vokiš-ki "Volkswagen Passat" bei ne-seniai pasirodęs naujasis "Opel Astra". Ekspertų nuomone, ru-denį reikėtų laukti dar didesnio automobilių pirkėjų antplūdžio.

LA

Gediminas Zemlickas

ninkams (ypač žinant, jog tai pirmas toks projektas) suteikė Matematikos ir informatikos instituto specialistai, kuriems vadovauja akad. Laimutis Telksnys. Galima suprasti kūrėjus: jie pasijuto stovį priešais milžinišką informacijos vandenyną. Būtent toks palyginimas pirmiausiai šauka į galvą, kai žinai, kad bibliotekoje sukaupta 5,3 mln. spaudinių, daug rankraščių, grafinės medžiagos, archyvinių vertybių. Norint daryti atranką - o ji turėjo būti negailestinga - reikėjo didelės nuovokos ir drąsos. Mat į kompaktinį diską (CD) "tilpo" tik 153 vertingiausi eksponatai. Teko rinktis, kas ypač vertinga mums ir būtų įdomu pasauliui.

Retų spaudinių skyrius (saugo 180 tūkst. knygų) pristatė 76 knygas - inkunabulus, aldus, elzevyrus. CD naudotojas gali pasigrožėti Žygimanto Augusto knygomis: iš 5 tūkst. rinkinio VU bibliotekoje teišliko 14. Pateiktos išspūdingos knygos (taip pat ir menine prasme): Graciano "Dekretai", Šedelio "Kronika" ir kt. Unikali galimybė "pavarty-

ti" M. Daukšos "Katekizmą", M. Mažvydo "Katekizmą".

37 eksponatai - pergamentai, autografa, rankraštinių knygų - atrinkti iš Rankraščių skyriaus (saugoma 223 tūkst. dokumentų). Tai Žygimanto Augusto, Napoleono Bonaparto, Adomo Mickevičiaus autografa, Voltero laiškas, VU profesoriaus Andriaus Milevskio lotyniškas vadovėlis "Matematikos mokslų pradžios" (1630) ir kiti vertingi eksponatai.

Kartografija pristatoma 11 eksponatų - XVI-XVII a. atlasai ir žemėlapiai, tarp jų išpūdingai iliustruotas G. Brauno atlasas "Pasaulio miestai".

Grafikos skyrius (saugantis 73 tūkst. eksponatų) pristatytas 5 albumais ir 10 žinomiausių XVII-XIX a. Lietuvos dailininkų darbų. Tai Juozapo Peškos akvarelės ir kiti ne vien Lietuvai reikšmingi darbai. Vertingi eksponatai - teleskopai, gaubliai, masonų ložės apeiginiai daiktai, pirmieji lietuviški pinigai - pateikiami iš muziejaus fondų. CD įgarsintas trimis kalbomis. 186 šalys tą diską jau turi, 200 egzempliorių turėjo būti perduota į UNESCO-būstinę Paryžiuje.

- Trumpiausius upėvardžius turi 3 nedideli upeliai. Tai Nemuno kairysis intakas - Ova, Tatulos kairysis intakas - Ūgė, Merkio kairysis intakas - Ūla.

- Dažniausiai pasikartojantis upėvardis - Upelis. Šį vardą turi 57 didesnės ir mažesnės Lietuvos upės. Taip pat 57 upių vardas, tik įvairiai kirčiuojamas - Juodupis

- Ilgiausia upė, tekanti tik Lietuvos teritorijoje (nuo ištakų iki žiočių) - Šventoji. Ilgis 246 km.

- Ilgiausias sudėtinis ežero pavadinimas - Didžiarauliškių ežeras (21 raidė). Jis tyvuliuoja Trakų raj., 6 km šiauriau Aukštadvario.

- Didžiausias dirbtinis vandens telkinys - Kauno marios, susidariusios 1959 m. liepos mėn. užtvėnkus Nemuną. Prieš tai iš šių vietų, kurias turėjo užlieti vanduo, išskeldintos 45 gyvenvietės, apie 800 sodybų ir apie 600 pavienių ūkinių pastatų. Plotas - 6350 ha, ilgis - 93 km, didžiausias plotis - 3,3 km, giliausia vieta - 22 m. Vandens lygis vasarą svyruoja apie 1,5 m. Kasmet prieš pavasario potvynį atidarius Kauno hidroelektrinės šliuzus vandens lygis dar pažeminamas apie 4 m.

- Didžiausias ežeras - Drūkšiai. Yra Zarasų raj. Plotas - 4479 ha (iš jų apie 1000 ha priklauso Baltarusijai), ilgis - 10,4 km, plačiausia vieta - 9,9 km, giliausia vieta - 33,3 m. 1953 m. čia pastatyta "Tautų draugystės" hidroelektrinė (dabar neveikia). Dėl to vandens lygis pakilo apie 30 cm.

- Didžiausias nepatvenktas ežeras - Dysnai (Ignalinos raj.). Jo plotas - 2439 ha, didžiausias gylis - 6,0 m.

- Didžiausias požeminis ežeras - 1,5 m gylio yra viename iš urvų karstinėje igriuvoje "Karvės ola" (Karajimiško geologinis draustinis, Biržų raj.). Jo pastovios 4,5°C temperatūros vandenyje aptinkama moliuskų ir dyglių (nedidelės žuvelės su dygliais iš šonų ir nugaroje).

- Giliausias ežeras - Tauragnas (Utenos raj.). Giliausia vieta - 60,5 m - yra prie vakarinės pakrantės. Krantai mažai vingiuoti, daugiausia aukšti, vietomis siekia 40 m aukštį. Kranto linijos ilgis 24 km. Ežero plotas - 512,7 ha, ilgis - 9,5 km, didžiausias plotis - 1,1 km.

- Ilgiausias ežeras - Asveja, arba Dubingų ežeras, besitęsiantis Molėtų, Švenčionių ir Vilniaus rajonuose. Jo ilgis - 21,9 km, plotas - 1015 ha, giliausia vieta - 50,2 m, vingiuoto kranto ilgis - 72,5 km.

- Ilgiausias ežero krantas tęsiasi 79 km. Tai Sartų ežero (Rokiškio ir Zarasų raj.) krantas.

- Aukščiausiai virš jūros lygio - apie 250 m - tyvuliuoja Dunojaus, kitaip vadinamas Dunaus, Dunajevo, Gudonių ežeras (Lazdijų raj.). Jo plotas - 20 ha, gylys - 10 m.

- Didžiausias ežeras ežere yra Baluoso ežero Ilgasalės saloje (Ignalinos raj.). Šis negilus ežerėlis sąsiauriu jungiasi su Baluoso ežeru. Deja, specialistai dar neišmatavo šio ežero ploto.

- Didžiausias natūralus ežero vandens lygio svyravimas per metus - 222 cm - užregistruotas 1951 m. Sartų ežere.

- Didžiausia sala, užimanti 45 ha, yra Astravos sala Dūburio ežere (Zarasų raj.). Ežero salos (4) užima beveik trečdalį viso ežero ploto.

Taip atrodo "Gintaro" viešbutis Vilniuje dabar. Jame "tarybiniais" metais būdavo apgyvendinami visi lietuviai turistai iš užsienio. Dabar čia daugiausia vieši lenkai ir rusai. Prie jo stovi fotografas V. Kapočius

Ed. Šulaičio nuotr.

Prekyba naujais automobiliais gyvėja

Liepos mėnesį prekyba naujais automobiliais Lietuvoje ne tik nesumažėjo, kaip buvo laukta, bet netgi padidėjo. Liepą Lietuvoje buvo parduota beveik 650 lengvųjų automobilių, arba 12 % daugiau nei birželį. Paly-

ginus su pernai liepa, prekyba išaugo 56 %. Iš viso šiais metais buvo parduota beveik 4000 naujų automobilių. Beveik visus automobilius nupirko Lietuvos klientai. Išsimokėtinai buvo nupirkti daugiau kaip trečdalis

*Šlaitytojai rašo
"Darbininkui"*

Kada švėsime Lietuvos tūkstantmetį?

Mūsų garbusis istorikas Jonas Dainauskas 1996 m. liepos 24 d. "Drauge" rašė, kad Airijoje rastas Lietuvai labai svarbus senas dokumentas: *DESCRIPTIO ORBIS TERRARUM*, rašytas 1254-1260 metais. Šiame lotynų kalba rašytame dokumente liudijama, jog pietų Lietuvoje Šv. Brunonas pakrikštijo Lietuvos karalių Notimerą ir jo dvarikius 1,008 metų rudenį (spalio 6?). Šis mums svarbus dokumentas yra šiandien saugomas Airijos Dublino "Trinity College" bibliotekoje.

Buvęs prezidentas Algirdas Brazauskas skelbė, jog Lietuvos tūkstantmetį švėsime 2009 metais (žiūr. L. Rugienienė, "Draugas", 1997 rugpjūčio 12).

Dabartinis prezidentas Valdas Adamkus irgi ruošiasi tą progą pažymėti, bet kyla klausimas: kada šią sukaktį švėsime – 2009-tųjų ar 2008-tųjų spalio šeštąją?

Visiems būtų labai įdomu spaudoje pamatyti minėto dokumento XEROX kopiją!

Kun. dr. E. Gerulis

KRINTA KAINOS Į

VILNIŲ

\$375 plus mokesčiai

Finnair linija

New York - Vilnius - New York

- Bilietus reikia nupirkti iki rugsėjo 30 d.
- Išvykti ketvirtadieniais, grįžti trečiadieniais
- Skrydžių pradžia - spalio 29 d.
- Paskutinė grįžimo data - kovo 31 d.
- Kaina negalioja Kalėdiniam laikotarpiui
- Bilieto nepnaudojus pinigai negrąžinami

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS

E-MAIL: VYTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vyistours.com

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

AUGUST - SEPTEMBER SCHEDULE FOR PACKAGE PICKUP

August 29	Brooklyn, NY	12-4 PM
CONTAINER LEAVES FOR LITHUANIA ON SEPTEMBER 7, 1998		
September 10	Brockton, MA	3:00-5:00 PM
September 11	Lowell, MA	12:00-1:00 PM
September 11	Lawrence, MA	2:00-3:00 PM
September 11	Nashua, NH	4:00-5:00 PM
September 12	Worcester, MA	11:00 AM-2:00 PM
September 15	Kennebunkport, ME	1:00-2:00 PM
September 16	Centerville, Cape Cod	3:00-5:00 PM
September 17	Putnam, CT	1:00-2:00 PM
September 17	Providence, RI	4:00-5:30 PM
September 19	Waterbury, CT	9:30-11:00 AM
September 19	Hartford, CT	12:00-2:00 PM
September 24	Albany, NY	7:30-8:30 PM
September 25	Binghamton, NY	9:00-10:30 AM
September 25	Scranton, PA	12:00-2:00 PM
September 25	Frackville, PA	5:00-6:00 PM
September 26	Philadelphia, PA	12:00-2:30 PM
September 26	Brooklyn, NY	12:00-3:00 PM
September 26	Baltimore, MD	6:30-7:30 PM
September 27	Washington, DC	2:00-4:00 PM
September 28	Bridgeport, CT	9:00-10:00 AM
CONTAINER LEAVES FOR LITHUANIA ON SEPTEMBER 29, 1998		

Mėsos ir pieno, perdirbėjai jau pajuto Rusijos krizę

Rusijos ekonominę krizę jau pajuto kai kurios Šaulių miesto įmonės, eksportuojančios savo produkciją į šią šalį. Kaip rugpjūčio 25 d. "Lietuvos aidui" pasakojo AB "Šiaulių maistas" laikinai einantis direktoriaus pareigas Arvydas Skėrys, bendrovės padėtis labai neaiški, nes Rusija – jų vienas pagrindinių pirkėjų, apie 40% žalių dešrų iki šiol iškeldavo į Maskvą. Šią savaitę tokių dešrų gamyba išvis sustabdyta. Rusijai pagamintą produkciją stengiamasi realizuoti vietos rinkoje. Kadan gi maskviškiai, kuriems pagal pradinį susitarimą kas mėnesį tiekama 70-80 tūkst. dolerių vertės produkcijos, neatsiskaito (šiuo metu skolingi apie 50 tūkst. dolerių vertės produkcijos), nutarta kol kas produkcijos jiems neduoti.

Rusijos vyriausybės padidinti importuojamų prekių muitai gali būti pragaištingi. Kaip pažymėjo "Šiaulių maisto" vadovas, ir taip jų dešros Maskvoje ganėtinai brangios – apie 10 dolerių kilogramas, "o jei dar kaina pakils, kažin ar kas bepirks".

Sandėliai perpildyti

Dar liūdnės nuotaikos AB "Šiaulių pienas" darbuotojų. Vos vieną dieną paatostogavęs bendrovės reikalais vėl rūpinasi generalinis direktorius Stanislovas Ambrasas. Kaip įmonės vadovas sakė "Lietuvos aidui", iki

Kauno senamiestyje

V. Kapočiaus nuotr.

šiol į Rusiją buvo eksportuojama apie 60% produkcijos, daugiausia – fermentiniai sūriai. Eksportas dėl padidėjusių įvežamos produkcijos muitų ir kitų mokesčių praktiškai sustojo.

"Tai todėl, kad galutinė kaina labai didelė, nebeįmanoma parduoti, - tvirtino "Lietuvos aidui" S. Ambrasas. - Patys rusai sako: bijome pirkti produkciją, neišku, kaip reikės atsiskaityti".

Generalinio direktoriaus teigimu, Lietuvos ir kitų Europos šalių pieno perdirbėjų sąlygos nevienodos: kitose šalyse už išvežamų fermentinių sūrų toną iš biudžeto skiriama 800 dolerių parama, o Lietuvoje – tik 50 dolerių. "Gaudamas tokią paramą

nieko neparduosi. Arba reikia parduoti žemesnėmis kainomis nei savikaina".

S. Ambrasas viliasi, jog Vyriausybė peržiūrės savo politiką dėl eksporto ir priims naujus sprendimus, kurie sudarytų galimybes perduoti produkcijos perteklių. Šiuo metu AB "Šiaulių pienas" sandėliai perpildyti,

sukauptų sūrų vertė daugiau kaip 10 mln. Lt.

Kol kas gamyba nesumažinta, apie tai buvo kalbama rugpjūčio 27 d. vykusiame bendrovės valdybos posėdyje.

Sunerimę ir "Naujosios rūtos" saldainių gamintojai – eksportas į Rusiją sumažėjo beveik perpus. LA

Nieko sau švente

Daugiau kaip 800 žmonių suzeista Indijos Madja Pradešo valstijoje per kasmetinę Akmenų mėtymo šventę tarp dviejų kaimyninių kaimų.

Kaip pranešė Indijos telegra-

mų agentūra UNI, skirtingose Somo upės pusėse esančių Pandurahas ir Sabaros kaimų gyventojai per šventę stovėjo prie kranto ir svaidė vieni į kitus akmenis. Tokios aukų neišvengiančios varžybos čia vyksta jau 300 metų. LA

Kitas popiežius

(atkelta iš 4 psl.)

kad tvirti Laghi ryšiai su JAV gali būti priežastis nerinkti jo popiežiumi.

Kardinolas Camillo Ruini – 67 metų Italijos vyskupų konferencijos pirmininkas, Vatikane vadovauja Romos diecezijai. Dėstė teologiją ir yra laikomas pakankamai konservatyviu. Artimas Jonui Pauliui II ir kaip tradiconalistas.

Kardinolas Dionigi Tettamanzi – 64 metų neseniai kardinolu tapęs Genujos arkivyskupas. Jis taip pat yra Italijos vyskupų konferencijos vicepirmininkas. Jis laikomas atviru reformoms žmogumi. Italijos spauda jį mini kaip galimą popiežių.

Kardinolas Moreira Nevesas – 72 metų San Salvadoro arkivyskupas. Kaip vienas iš ne italų kilmės atstovų realiausias kandidatas į popiežius, kol nepa-

blogėjo sveikata dėl diabeto. Konservatyvių pažiūrų, garsėjantis labdaringa veikla.

Kardinolas Christophas Schoenbornas – neseniai kardinolu tapęs 53 metų Austrijos dvasininkas. Jis laikomas kylančia Katalikų Bažnyčios žvaigžde, bet, manoma, per jaunas, kad būtų išrinktas popiežiumi. Šiuo metu Schoenbornas yra Vienos arkivyskupas. Jis redagavo naująjį katekizmą.

Kardinolas Silvano Piovanelli – 74 metų Florencijos arkivyskupas. Misionierius, jam nesvetimos ekumenizmo idėjos.

Kardinolas Francis Arinze – 65 metų Nigerijos dvasininkas, vadovauja Religinio dialogo tarybai. Jono Pauliaus II paskirtas vadovauti pirmojo Afrikos vyskupų suvažiavimo uždarymo ceremonijai.

"U. S. News
and World Report"

UNIONTOURS kviečia Jus keliauti į Lietuvą

- Mes esame kelių eksportų | visą Pabaltijo regioną - Lietuvą, Latviją, Estiją.
- Taip pat siūlome keliones laivu Baltijos jūra ir į šiaurinę Europą.
- Keliaudami gerėsitės gražiausiais vaizdais.
- Prieinamos viešbučių kainos ir pigiausi lėktuvų bilietai, skrendant Finnair, SAS, Austrian Air, Icelandair ir Lufthansa.

-- Skambinkite 212 683 9500 arba 800 451 9511 - dėl brošiūrų ir dėl rezervacijų.

UNIONTOURS

245 Fifth Avenue,
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511
e-mail: travel@uniontours.com
on the net: www.uniontours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

PICK-UP SCHEDULE FOR SEPTEMBER

September 1	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
September 3	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
September 4	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
September 5	Brooklyn, NY	12-1 pm
September 15	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	1-2 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
September 17	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
September 18	Philadelphia, PA	11-12 noon
September 19	Brooklyn, NY	12-1 pm
September 22	Putnam, CT	1-2 pm
September 29	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm

For more information please call:
1-800-775-7363 or 1-914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$ 650 r.t.

One way to Vilnius \$459

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

Worcer, MA

Mirė Ina Čepėnaitė-Užgiriene

Rugpjūčio 2 d. savo namuose, Worcester, MA, po ilgos ir ryžtingos kovos su vėžiu mirė tarptautinio pripažinimo sulaukusi kūdikių vystymosi psichologė, profesoriavusi Clark universitete, Ina Užgiriene, 60 metų amžiaus.

Velionė gimė Kaune, kada virš Lietuvos padangės pradėjo telktis tamsūs debesys ir 1940 m. buvo Sovietų Sąjungos okupuota. 1944 m. iš Rytų frontui grįžtant atgal į Lietuvą, Čepėnų šeima pasitraukė į Vokietiją su viltimi netrukus grįžti į namus. 1945 m. pasibaigė Antrasis pasaulinis karas, bet Sovietų Sąjungos okupuotos Pabaltijo valstybės, jų tarpe ir Lietuva, didžiųjų pasaulio vadų dėka buvo paliktos jų okupacijoje. Čepėnų šeima negrįžo. Apsigyveno lietuvių pabėgėlių Uchtės stovykloje. Ina pradėjo lankyti lietuvių gimnaziją.

1949 m. atvyko į JAV ir apsigyveno Chicagoje. Ina baigė Šv. Kazimiero kongregacijos seserų vadovaujamą Marijos vardo gimnaziją. Taip pat aukštesniąją lituanistinę mokyklą.

Akademine karjerą pradėjo Illinois universitete Urbanoje. Čia pražydo ir jaunystės meilės žiedai. 1959 m. sukūrė šeimą su Vytautu Užgiriu. 1960 m. gavo magistrės laipsnį. 1962 m. apgynė disertaciją "The Situational Generality of Concervation" apie situacinių faktorių poveikį vaiko mąstymui ir ten pat pradėjo darbą kaip profesorės asistentė. 1964 m. jos doktoratas atžymėtas Creative Talent Award garbės laipsniu. Priklausė Amerikos psichologų draugijai ir bendradarbiavo profesinėje spaudoje intelektualinio vystymosi klausimais.

1966 m. Vytautas ir Ina Užgiriečiai nuolatiniams apsigyvenimui persikėlė į Worcesterį. Ina profesoriavo Clark universitete vadovaudama pedagogikos, vėliau psichologijos skyriams, bet administracinio darbo nemėgo. 1982 m. gavusi Fulbright stipendiją vykdė tyrimus Utrechto universitete Olandijoje. Aktyviai dalyvavo mokslinėje veikloje būdama žurnalų redaktore, kolektyvų nare ir skaitydama paskaitas JAV ir tarptautinių psichologų suvažiavimuose. Per 32 savo mokslinio darbo metus Ina nagrinėjo mąstymo, komunikacijos ir vystymosi teorijos problemas. Parašė ir suredagavo patį ar su kitais bendrai šešias knygas, atspausdino 66 straipsnius psichologijos žurnaluose ir skaitė 63 referatus moksliniuose suvažiavimuose. Svarbiausi veikalai: "Vaiko vertinimas", "Patirties struktūravimas" (su kitais, 1977 m.), "Socialinė interakcija ir komunikacija vaikystėje" (1979 m.), "Vaiko veikla ir patirtis" (kartu su J. Mc V. Hunt, 1987 m.). Su šiuo garsiu ir pasižymėjusiu profesorium (J. Mc V. Hunt) išvystė plačią pasaulio lyje vartojamus testus kūdikių intelektualiniams vystymuisi matuoti. Taip pat paruošė šešias serijas filmų ir knygą "Assessment in Infancy". Šios studijos davė mokslinį pagrindą ir padarė didelę įtaką įvedant valstybinę "Head Start" (atsilikusių vaikų) programą Jungtinėse Valstijose.

Profesorė Ina Užgiriene buvo kolegų gerbiama ir mėgstama už savo mokslinį tiesumą, intelektualinį gilumą ir didelį sugebėjimą bendradarbiauti. Prof. W. F. Overton iš Temple universiteto (Philadelphia) taip apie velionę atsiliepia: "Ina buvo iškili mokslininkė, mokytoja, bet svarbiausia, ji buvo ypač rūpestinga, suprantanti moteris".

Prof. J. Younis iš Katalikų Universiteto Washingtono išsireiškė: "Ina buvo tikra ir pilna to žodžio prasme mokslininkė, didžiai garbingas ir doras žmogus".

Šešto dešimtmečio akademinė aplinka buvo labai nepalanki moterims studentėms ir profesorėms, bei kitiems iš bet kurios etninės mažumos. Prof. I. Užgirienei teko sunkiai kovoti už savo akademines teises akademines karjeros pradžioje. Ši patirtis įprasmino vieną išitikinimą visam gyvenimui - rūpestingą norą paskatinti koleges, užtarti aukštesnio laipsnio siekiančias studentes, padedant joms ir suteikiant visas imanomas galimybes. Studentai prof. Iną priėmė su pagarba ir šiek tiek su baime, bet nuoširdžiai vertino jos griežtą, kritišką, bet kartu rūpestingą požiūrį į mokslą. Šil-tai vertino jos paprastumą ir norą suprasti, o taip pat subtilią žmogiškų santykių interpretaciją. Ne vienas studentas yra išsireiškęs, kad prof. Ina buvusi "ypatingas žmogus jų gyvenime, pakeitęs jų požiūrą į mokslą ir žmogų". Prof. Catherine Reaf iš Indianos universiteto su dėkingumu pareiškė, kad "Ina jai atidariusi daug uždarų durų" (akademiniame gyvenime). Atsiliepė ir prof. Janette B. Benson iš Colorado universiteto: "Ina buvo nuolatinis įkvėpimas. Aš tikrai žinau, kad šiandien nebūčiau tu kuo esu, be jos patarimų ir vadovavimo".

Prof. Ina Užgiriene priklausė aštuonioms profesinėms sąjungoms ir kelių žurnalų redakcinėms komisijoms. Plati ir intelektualinė, ir visuomeninė veikla prasidėjo jos studijų metais Illinois universitete penktame dešimtmetyje aktyviai dalyvaujant lietuvių studentų ir skautų akademikų organizacijoje. Tuomet ji buvo lietuvių studentų sąjungos suaktyvintojo leidinio "Dienos tarp dangoraižių" viena iš redaktorių. 1957-1960 "Mūsų vyčio" ir "Lituanus" redakcinio kolektyvo narė. Vėliau priklausė Lituanistikos institutui ir 1975-1981 buvo psichologijos skyriaus vedėja. 1976-1979 prezidiumo narė, 1981 redagavo suvažiavimo darbus. Ina taip pat buvo nuolatinė mokslo ir simpoziumų dalyvė ir organizatorė. 1981 vadovavo humanitarinių ir socialinių mokslų programai.

Psichologiniais klausimais 14 straipsnių išleido "Draugas", "Aidai", "Mūsų vytytis", "Akiračiai", "LKM akademijos darbai" ir "Psichologija". Rašė lietuvių enciklopedijai. Neužmiršo ankstesnio domėjimosi istorijos mokslu. Padėjo paruošti spaudai prof. Prano Čepėno "Naujųjų laikų Lietuvos istorijos" II tomą.

1980 m. mirė Inos tėvelis prof. Pranas Čepėnas, 1993 m. - mamytė. Jų netektį skaudžiai abudu su vyru dr. Vytautu išgyveno.

1988 m. pradėjus pūsti laisvėjimo vėjeliiui Lietuvoje, Ina nuolat vykdavo su paskaitomis į Vilniaus VD universitetą. 1992 m. vizituojančios profesorės teisėmis ten skaitė paskaitas. Įsteigiant Kaune universitetą buvo jo senato narė, patarėja įvedant ir plečiant psichologijos programą.

1997 m. Lietuvos Psichologų sąjunga už nuopelnus Lietuvos psichologijai prof. Inai Užgirienei suteikė garbės narės vardą.

Džiaugsmas lydėjo daugelį metų kūrybingus ir vaisingus prof. Inos darbus, kol negailestinga liga pačiame gyvenimo

gražume palaužė jos sveikatą. 1994 m. turėjo skaudžią operaciją. Po jos gyveno viltimi, kad viskas bus gerai ir dar galės tęsti toliau savo pamėgtuosius darbus. Deja, Aukščiausiojo planuose prof. Inai buvo skirtas kitas likimas.

Po trijų ir pusės metų kovos su vėžio liga Ina išėjo ne laimėtoja, bet nugalėtoja, palikdama giliame liūdesy ir skausmo prislėgtą mylimą vyrą dr. Vytautą, su kuriuo bendru vedybinio gyvenimo keliu kartu ėjo 38 metus.

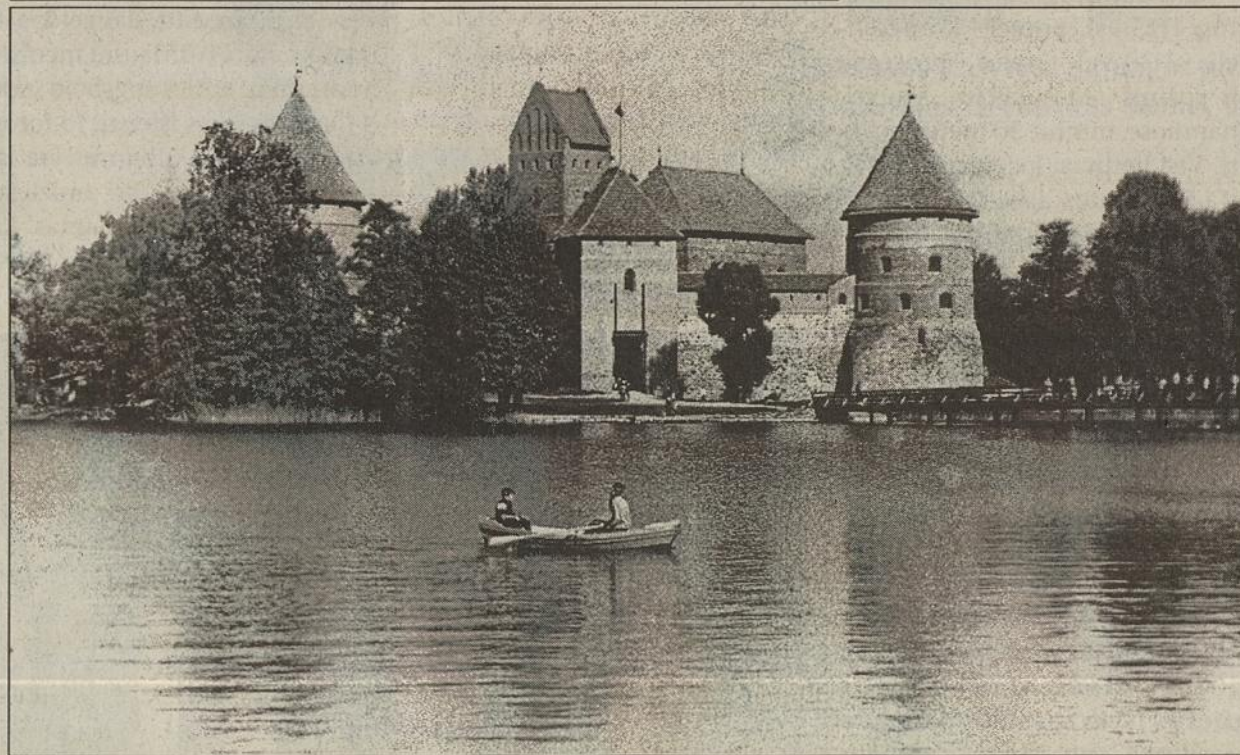
A. a. Inos Užgiriene kūnas rugpjūčio 5 d. buvo pašarvotas Dirsos - Kazlauskas laidojimo namuose. Vietoj gėlių aukos buvo skiriamos a. a. Inos atmini-

mui Nek. Marijos Prasidėjimo vienuolijai, Putnam, CT, "Lithuanian Mercy Lift" ir "Lietuvos vaikų vilčiai" būreliams.

Rugpjūčio 6 d. kūnas pervežtas į Sv. Kazimiero parapijos bažnyčią, kur už jos sielą šv. Mišias aukėjo parapijos administratorius kun. Antanas Nockūnas, MIC. Jose dalyvavo Nek. Marijos Prasidėjimo vienuolijos provincijolė seselė Paulė ir kitos. Velionės palaikai laidojami Lietuvoje.

Giliai nuliūdę liko: vyras dr. Vytautas Užgiris, pusbroliai Algis ir Vytautas Čepėnai Chicagoje, kiti pusbroliai bei pussesterės Lietuvoje ir Kazachstane.

J.M.

Trakų ežerai

V. Kapočiaus nuotr.

Prisimenant dr. Leoną Kriaučeliūną

Dažnai tenka atsisveikinti su mūsų senosios kartos tautiečiais. Amerikoje ilgesnį laiką gyvenusiais ir dirbusiais lietuvių kultūrinį bei visuomeninį darbą. Vienas iš tokių buvo Suvalkijos sūnus, didelis Lietuvos patriotas, visuomenininkas, kultūrininkas, o taip pat ir mecenatas dr. Leonas Kriaučeliūnas. Jis amžinybėn iškeliavo pakirstas jį ilgokai varginusios vėžio ligos 1997 m. lapkričio mėn. 25 dieną, visai prieš pat savo 79-ąjį gimtadienį.

L. Kriaučeliūnas buvo gimęs 1919 m. lapkričio 28 d. Žynių km., Žaliosios valsč., Vilkaviškio apskrityje ūkininko šeimoje. Baigęs Vilkaviškio dr. J. Basanavičiaus vardo gimnaziją, 1940 m. rudenį jaunasis Leonas įstojo į Kauno Veterinarijos Akademiją, tačiau jos nespėjo baigti, nes reikėjo bėgti nuo artėjančių rusų, okupantų. Mokslus baigė jau Vokietijoje, Hannoverio aukštojoje veterinarijos mokykloje, kur, apgynęs disertaciją iš veterinarinės medicinos chirurgijos, gavo daktaro laipsnį.

1949 m. nutarė emigruoti į JAV, čia sekančiais metais vedė Ireną Parulytę ir susilaukė trijų vaikų, iš kurių vienas mirė jaunystėje. Pats Leonas išlaikė valstybinius egzaminus ir jau 1953 m. atidarė privačią mažųjų gyvulių ligoninę netoli Chicagos. Čia jis išdirbo 38 metus ir 1991 m. ją perleido kitam gydytojui, o pats kurį laiką joje liko darbuotis iki išėjo į pensiją.

Daug pasiekęs savo profesijoje, Leonas buvo nuolat atsidėjęs ir lietuviškiems reikalams, kuriems negailėjo laisvalaikio, sveikatos ir pinigų. Jau 1963 m. kartu su žmona Irena įsteigė Montessori vaikų namus, kurie vėliau buvo pavadinti jų vardu, o jiems patiems buvo suteikti Montessori draugijos garbės titulai. Leonas dirbo visur, kur tik buvo kviečiamas: Lietuvių Bendruomenės organizacijoje, BALF'e. Buvo JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių švenčių rengimo komiteto pirmininku,

korporacijos "Neo-Lithuania" vyriausios valdybos vicepirmininku.

L. Kriaučeliūnas daug dirbo politinėje srityje, siekė, kad Lietuva greičiau išsilaisvintų iš sovietinės vergijos. 1970 m. Amerikos Lietuvių Tarybos vardu jis Chicagos miesto centre suorganizavo Lietuvos genocido parodą, kurią atidarė vėliau JAV prezidentu tapęs Gerald Ford. 1989 m. jis buvo pakviestas į VLIKo (Vyriausiojo Lietuvos Išlaivinimo Komiteto) valdybą ir tapo viceprezidentu. 1988 m. jis buvo Lietuvos Tautinės Kultūros fondo steigėju ir tarybos nariu.

Tačiau ilgiausiai L. Kriaučeliūnas veikė Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje (populiariai tarant, tautininkų eilėse). 1983 m. jis buvo šios organizacijos Chicagos skyriaus pirmininku, o jau sekančiais metais tapo Centro valdybos pirmininku ir į tas pareigas buvo perrinktas net 5 kartus. Jis ir mirė būdamas Sąjungos pirmininku.

Svarbų įnašą į užsienio ir Lietuvos kultūrinį bei visuomeninį lobyną davė jo finansinė parama. Jis stipriai rėmė "Dirvos" savaitraštį, "Dainavos" meno ansamblį. Kai mirė jo sūnus Eugenijus, įsteigė kasmetinę tūkstanties dolerių E. Kriaučeliūno vardo jaunimo premiją, kuri buvo teikiama užsienyje gyvenusiems lietuvių veikloje pasižymėjusiems jaunuoliams.

Tačiau daugiausia pinigų jis paskyrė (apie 750,000 dolerių) Lietuvos Veterinarijos akademijai, kuriai pastatė ir įrengė Mažųjų gyvulių ligoninę, kuri buvo pavadinta jo vardu. Ši ligoninė ilgus laikus bylos apie šį Suvalkijos krašto sūnų, jo didelę meilę ne vien tik išeivijos, bet ir Lietuvos lietuviams.

Apie L. Kriaučeliūną reikėtų daug rašyti ir vargu ar visus jo darbus būtų galima išvardinti. Su juo teko nemažai bendrauti, sekti jo veiklą, ją aprašinėti išeivijos lietuvių spaudoje puslapiuose. Jis dažnai kviesdavo dalyvauti jo vadovaujamų organiza-

Lietuviška duona Putnamo vienuolyne

(atkelta iš 5 psl.)

po to vis grįžti ir grįžti, ir tikrai užčiuopti jungtį tarp išeivijos lietuvių ir Lietuvos.

Šiandien Bažnyčia Lietuvoje atsikuria. Man atrodo, kad Lietuvos padėtis dabar, po septynerių metų, jau pasiekė to, kad žmonės yra pajėgūs susiburti ir žengti dar vieną žingsnį, jog taptų parapijomis, tikinčiųjų bendruomenėmis, kad jau radosi kunigų, kurie pajėgia rūpintis, kaip sutelkti žmones gyvosios parapijos minčiai.

- Jūsų vienuolijos seserys išsikūrusios čia, Vilniuje, Bonifratrų bažnyčioje, prie pat Prezidentūros. Ar jos matomos, ką jos dabar veikia?

- Šiuo metu jos žengia pirmuosius žingsnius. Bažnytelė veikia, adoracijos vyksta, mišios kas dieną laikomos. Po truputį žmonės telkiasi, seserys dirba su vaikais, kurie ateina. Surengė vadinamąją "Vilties angelų" programą. Ruošiamasi sakramentams, vyksta tikybės pamokos, katekizacija, jaunavedžių ruošia. Štai tokie dalykai jau pradeda atsirasti, o kas bus toliau, tai tikrai Dievo mintis. Gera, kad žmogus jaučia savo ribotumą, silpnumą, nes silpnume Viešpats gali veikti. Ir duok Dieve, kad mes nebijotume savo silpnumo.

- Kada eidama į priekį, sutinki gyvenime blogį, ką tada darai: priešini, kovoji, jauti silpnumą, susitakai su viskuo?

- Aš štai ką paveldėjau iš Matulaičio ir taip pat iš Šventojo Rašto Pauliaus: blogį nugalėk gerumu. Nematau kitos išeities. o tada, kai kartais nežinau, ką daryti, sau pridėdu dar antrą posakį: jeigu nusikaltai, tai geriau nusikalsk gerumu. Aišku, visame pasaulyje tėra vienas atsakymas, visi šventraščiai duoda tik vieną žodį: tas žodis - meilė. Tiek, kiek aš pajėgiu mylėti, tiek aš esu mylima. Turbūt nėra geresnio recepto už šį: privalai priimti žmogų. O kad tai įstengčiau, man pačiai reikia vis iš naujo mokytis ir išmokti ne savo norais vadovautis, o priimti visa kaip yra. Tais metais, kai tėvelis dar buvo gyvas ir vis sunkėjo jo fizinė būklė, nes jisai po truputį ako, kartais jį apimdavo nevilts. O aš vis sakdavau jam: yra kaip yra, ir nepakeisi. Jis net supykdamas, bet aš tuo irgi gyvenau: yra kaip yra, ir reikia pakilti virš to.

Tikrai tikiu, kad galima pakilti, o pamačius blogį - nepasiderti jame, nenuleisti rankų.

"Mažoji studija"

reikšta daugumos valia ir gerbė išrinktąjį prezidentą, su juo bendravo. Tai žmogus, kuris vadovavosi protu, o ne tik jausmais.

Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Chicagoje buvo supiltas dar vienas kapas - šį kartą Leonui Kriaučeliūnui. Jis amžinam poilsui atsigulė toli nuo savo gimtosios Suvalkijos. Čia yra ir granitinis paminklas, ženklinantis, kad šioje vietoje ilsisi Leonas. Tačiau dar didesnį ir gražesnį paminklą jis pasistatė savo nenuilstama veikla: parama lietuviams ir Lietuvai. Šis paminklas visada išliks. Jo nesunaikins nei laikas, nei gamtinės sąlygos.

Edvardas Šulaitis

A. + A.

IGNUI VASILIAUSKUI

mirus, jo žmoną EVELINĄ, vaikus su šeimomis, brolių PETRĄ VASILIAUSKĄ, ilgametį St. Peterburgo Dainos vyrų vieneto narį, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Dr. Bronius Kazėnas,
St. Peterburgo Dainos vyrų vieneto vadovas,
ir vieneto nariai:

A. Alka,	A. Karnius,
Kun. E. Gerulis,	P. Navazelskis,
St. Citvaras,	P. Rasimas,
Pr. Kavaliauskas,	L. Sodeika,
A. Kuzinskis,	A. Ulbinas,
A. Korsakas,	Vl. Vasikauskas

St. Petersburg, FL

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX ... (718) 827-2964
Administr. .... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. .... (718) 235-8386

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos narių metinis susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 20 d. Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyno patalpose, 600 Liberty Ave., Putnam, CT. Visiems nariams pakviesimai jau išsiuntinėti. Susirinkime bus pateikta praėjusių metų ataskaita, svarstomi ateities veiklos planai, renkami nauji direktoriai. Po susirinkimo įvyks naujos Direktorių tarybos posėdis.

Rašytojas Paulius Jurkus rugsėjo 19 d. dalyvaus dr. Antano Lipskio tapybos parodoje ir jo poezijos knygos *Rausvo dagio žiedas* pritatyme Lemonto Lietuvių namuose. P. Jurkus kalbės apie dr. Antano Lipskio tapybą. Į New Yorką grįžta rugsėjo 22 d.

Šv. Petro ir Povilo parapijos salėje, 216 Ripley Pl., Elizabeth, NJ, rugsėjo 13 d., sekmadienį, tuoj po 11 val. mišių vyks didžiulis lietuvių piknikas. Bus lietuviškų valgių ir skanumynų. Veiks gausi loterija. Įėjimas 2 dol. Visi kviečiami dalyvauti ir paremti savo parapiją.

NY Lietuvių Atletų klubo organizuojamas *Blusų turgus* vyks spalio 3-4 dienomis Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Kad renginys būtų sėkmingas, reikalinga dar gerame stovyje daiktų: drabužių, avalynės, namų apyvokos daiktų, baldų, knygų, žaislų ir kt. Visą galima jau dabar atvežti į Židinį (*pagal susitarimą*); jeigu negalite atvežti, skambinkite Jankauskams tel. (718) 849-2260.

Šiluvos Marijos šventė bus iškilmingai švenčiama **sekmadienį, rugsėjo 13d., Putnamo Nekaltai Pr. Mergelės Marijos vienuolyne**. Šventę praves vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM. 10:30 val. - pradžia; 11:00 - val. šv. Mišios; 12:00 val. - pietūs; 1:15 val. popiet - konferencija; 1:30 val. popiet - procesija ir rožinis Matulaičio slaugos namuose, minint 30 metų sukaktį. Visi lietuviai kviečiami atvykti į šią šventę - atlaidūs. Apie savo atvykimą malonėkite pranešti iki rugsėjo 10 d. telefonu 860-928-7955 arba laiškeliu: Immaculate Conception Convent, 600 Liberty Highway, Putnam, CT 06260.

Amerikos Lietuvių Katalikų kunigų seimas įvyks pirmadienį, rugsėjo 21 d., Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyno patalpose, Putnam, CT.

Aušros Vartų parapijos (32 Dominick St., New York, NY 10013) tradiciniai rudens pietūs įvyks spalio 18 d. tuojau po 11:15 val. mišių. Skanų maistą paruoš J. Beleckas. Bus atgaiva. Kaina 25 dol. asmeniui. Vietas užsisakyti iš anksto, paskambinant į kleboniją tel. (212) 255-2648.

Apreiškimo parapijos piknikas - gegužinė įvyks rugsėjo 20 d., sekmadienį, Kultūros Židinio kieme. Bus skanių valgių, muzikos ir dainų. Pradžią apie 1 val. popiet. Veiks gausi loterija. *Žiūr. skelbimą šio puslapyje.*

PRANCIŠKONŲ PAREIŠKIMAS KULTŪROS ŽIDINIO REIKALU

Visuomenei jau žinoma, kad pranciškonai yra nutarę Kultūros Židinį parduoti, ir kad jie nuo spalio 31 d., pasibaigus trejų metų nuomos sutarčiai su Kultūros Židinio korporacija, šios sutarties nebeatnaujiną. Ši korporacija administravo K. Židinio sales.

Sklinda įvairūs spėliojimai, kas ištiks lietuvišką veiklą, kai Kultūros Židinio patalpų nebeadministruos K. Židinio korporacija. Kai kas mano, kad Kultūros Židiny s taiga užsidarys, kad iš po nakties langai ir durys bus užkalti ir tuo visas ten vykęs kultūrinis gyvenimas sustos.

Pranciškonai pareiškia, kad, pasibaigus nuomos sutarčiai su Kultūros Židinio korporacija, **patys pranciškonai perima Kultūros Židinio salių administravimą**. Jie nuo pat pradžios net kelėtą metų administravo naujai pastatytą Kultūros Židinį, kol to darbo palengvinimui buvo sukurta Kultūros Židinio korporacija. Pranciškonai stengsis lietuviškai veiklai sudaryti panašias sąlygas, kaip ir iki šiol, bet tikėtai iki to laiko, kai pranciškonai turės perleisti nuosavybę naujam savininkui.

Pranciškonų nuosavybės pardavimo procesas gali būti trumpas arba užtrukti ilgiau. Todėl salių rezervacijos ateičiai nebus priimanomos, nes nebus žinoma, kada nuosavybę pranciškonai turės perleisti naujam savininkui. Tačiau reguliariai kasdieninei veiklai Kultūros Židinio patalpos pasiliks atviros, kaip ir iki šiol.

APREIŠKIMO PARAPIJA

rengia metinę

GEGUŽINĘ - PIKNIKĄ

sekmadienį, rugsėjo 20 d.,

Kultūros Židinio kieme ir salėje

361 Highland Blvd., Brooklyn, NY

Pradžią apie 1 val. popiet

Bus skanių valgių

Atgaiva - loterija - muzika

Gegužinė rengia ir visus maloniai kviečia atsilankyti

APREIŠKIMO PAR. KUNIGAI IR TARYBA

POPIETĖ SU ALGIMANTU KEZIU

Algimantas Kezys gyvena prie Chicagos, Stickney, IL. Ten turi savo galeriją, kur rengia parodas, leidžia dailininkų meniškų atvirukus, knygas, palaiko meno judėjimą visoje apylinkėje.

Rugpjūčio 29 d. savaitgalį A. Kezys buvo atvykęs į New Yorką, į sūnėno Vyčio Kezio (Daivos ir Romo Kezių sūnaus) sutuoktuvės. Čia buvo suvažiavusi visa giminė. Tokiomis išvažiavimo progomis Algimantas pasinaudoją, atsiveža paveikslų, savo leidinių ir surengia parodą. Tokia paroda ir vyko rugpjūčio 30 d. Kultūros Židinio mažojoje salėje nuo 3 val. p.p. iki 8 val.

Paveikslais buvo nukabinėtos visos mažosios salės sienos. Paveikslų autoriai daugiausia iš Lietuvos, bet buvo ir iš kitų kraštų. Viso rodyta apie 60 paveikslų, atliktų įvairiausia technika. Ant dviejų stalų buvo sudėti grafikos darbai. Jų dar buvo ir atskiruose standuose. Ant atskiro stalo buvo sudėtos jo išleistos

traukų knygos buvo pajavirintos eilėrašiais, o dviejų moterų eilėraščių knygos buvo iliustruotos nuotraukomis. Daug knygų įvairiausiom temom. Turėjo pasirodyti ir jo 20-oji knyga, bet spaustuvė pavėlavo ją laiku baigti.

A. Kezio foto menas

Algimantas Kezys jau per 30 metų rūpestingai puoselėja menišką fotografijas. Nuo pat pradžios jį patraukė įvairūs išskirtiniai gamtos ir aplinkos vaizdai, motyvai, kurie jį užkalbina. Mėgsta miesto scenas, ten suradamas prasmingos simbolikos, žmogaus egzistencinės nuotalkos. Su foto aparatu yra apkeliaęs daugel miestų, daugel kraštų ir taip sukūrė įvairiausių meniškų nuotraukų, kurias sugebėjo sudėti į knygas ir jas išleisti. Jo fotografinių leidinių albumus yra išgiję žymieji pasaulio muziejai, kolekcionieriai. Algimantas Kezys - labai pagarsėjęs ir pripažintas foto menininkas.

Algimanto Kezio parodoje iš d.: Algimantas Kezys, Paulius Jurkus, Romas Kezys ir Petras Palys

fotografinio meno knygos, katalogai ir kita įvairi literatūra. Į tas knygas pažvelgęs matai, kiek daug Algimanto Kezio nuveikta meniškų fotografijos srityje.

Algimantas Kezys yra išleides 19 fotografinio meno knygų. Jos įvairaus dydžio. Viena yra didoko formato ir turi 300 puslapių. Tai apžvalginis jo darbų albumas, apimantis jo menišką nuotrauką nuo pat pradžios iki šių dienų. Buvo dar vienas didesnis tomas, specialiai dedikuotas moterims. Čia sutelktos keliolikos moterų nuotraukos. Dvi nuo-

parodos salė buvo parengta taip, kad būtų galima rodyti ir vaizdajuostes. Viena kampe buvo pastatytas televizijos aparatas, prie jo surikiuotos kėdės, kur ir susėdo apie 70 svečių. Jie domėjosi dailės paroda ir fotografijos meno knygomis. Vartė, studijavo ir svarstė tuos naujus fotografijos būdus sukurto meno pasaulius.

Programą pradėjo Romas Kezys, visus pasveikindamas ir supažindindamas su parodos pobūdžiu. Algimantas Kezys paaiškino, kaip susidarė dai-

lininkų paveikslų kolekcija, kaip vyksta meninis gyvenimas jo sukurtoje Galerijoje. Apie fotografijų meną kalbėjo Paulius Jurkus, aiškindamas jo nuotraukų stilių, dabar vykstantį pasikeitimą.

Parodytos dvi vaizdajuostės: Ramunės Rakauskaitės diplominis darbas *Algimantas Kezys* ir dar Arvydo Reneckio filmas apie A. Kezio knygą *"Būties fragmentas"*.

Jos abi vaizduoja Algimanto Kezio meną, jo rūpestį, jo menišką credo, kaip suorganizavo Galeriją ir kaip ją tvarko. Abu filmai pagaminti profesionaliai, yra patrauklūs, ir buvo su dėmesiu pažiūrėti.

Po šios programos buvo kavutė, pokalbio vaišės, nes visi susirinkę buvo fotografijų mėgėjai. Buvo svarstyta, kodėl Kezio nuotraukos yra tik juoda balta, o ne spalvotos. Visi jo albumai, knygos irgi atspausiti tik juoda balta technika. Stebino ir tai,

kad būtų galima rodyti ir vaizdajuostes. Viena kampe buvo pastatytas televizijos aparatas, prie jo surikiuotos kėdės, kur ir susėdo apie 70 svečių. Jie domėjosi dailės paroda ir fotografijos meno knygomis. Vartė, studijavo ir svarstė tuos naujus fotografijos būdus sukurto meno pasaulius. Programą pradėjo Romas Kezys, visus pasveikindamas ir supažindindamas su parodos pobūdžiu. Algimantas Kezys paaiškino, kaip susidarė dailininkų paveikslų kolekcija, kaip vyksta meninis gyvenimas jo sukurtoje Galerijoje. Apie fotografijų meną kalbėjo Paulius Jurkus, aiškindamas jo nuotraukų stilių, dabar vykstantį pasikeitimą. Parodytos dvi vaizdajuostės: Ramunės Rakauskaitės diplominis darbas Algimantas Kezys ir dar Arvydo Reneckio filmas apie A. Kezio knygą "Būties fragmentas". Jos abi vaizduoja Algimanto Kezio meną, jo rūpestį, jo menišką credo, kaip suorganizavo Galeriją ir kaip ją tvarko. Abu filmai pagaminti profesionaliai, yra patrauklūs, ir buvo su dėmesiu pažiūrėti. Po šios programos buvo kavutė, pokalbio vaišės, nes visi susirinkę domėjosi jo knygomis, vartė, aptarė matomus vaizdus. Tai reiškia, kad tokio stiliaus paroda yra prasminga, naudinga ir ją lengviau surengti, nei didesnę parodą, kuri reikalauja ir didesnių patalpų, triūso ir išlaidų.

(p.j.)

PASITARIMAS KULTŪROS ŽIDINIO IR NAUJŲ LIETUVIŲ NAMŲ MANHATTANE KŪRIMO REIKALU

Rugpjūčio 19 d., Lietuvos gen. konsulo dr. P. Anuso iniciatyva, konsulato patalpose Manhattane buvo sušauktas New Yorko visuomenininkų pasitarimas dėl tolimesnės lietuvių kultūrinės veiklos, kai Kultūros Židiny pereiš į lietuvių savininkų rankas. Dalyvavo 14 asmenų.

Tėv. Pr. Giedgaudas, OFM, pranciškonų atstovas, pakartojo, kad Kultūros Židiny turi būti parduotas pasibaigus nuomos sutarčiai su K. Židinio korporacija, nes tokio komplekso išlaikymas savininkams neša didelių nuostolių. Pardavus K. Židinį pranciškonai tam tikra suma parems tolimesnę lietuvių kultūrinę veiklą.

Pasitarime dalyvavo ir buvęs newyorkietis dr. Vytautas Dudėnas, kuris dabar gyvena Lietuvoje ir yra Lietuvos Seimo Užsienių reikalų komiteto pirmininkas. Jis išskėlė idėją steigti naujus Lietuvos namus Manhattane, nes tokiu atveju yra didesnė tikimybė, kad Lietuvos valdžia tą projektą parems. Lietuvos valdžios pagrindinis reikalavimas - kad tokie namai būtų Manhattane. Pirmiausia šios patalpos būtų skiriamos Lietuvos valstybinėms institucijoms: konsulatui, misijai prie Jungtinių Tautų; dar būtų kambariai posėdžiams, salė reprezentaciniam renginiams, viešbutėlis, kur New Yorke besilanką Lietuvos diplomatai galėtų apsigyventi ir kt. Gen. konsulas P. Anusas rėmė tą mintį ir net parodė įvairių namų katalogus, kurie tam reikalui tiktų. Dalyvavusieji šiam planui pritarė. Sudarytas komitetas, kuris rūpinsis tinkamų patalpų suradimu ir paruoš tokių namų pilną projektą - kam ir kokios patalpos būtų skiriamos. Šio plano įgyvendinimo pirmininkas - dr. P. Anusas. Į komitetą įeina: dr. Rimas Vainaitis, Laima Šileikytė-Hood ir dr. Algis Pliūra. Tikimasi, kad šio projekto galutinį variantą jau sekanti mėnesį bus galima įteikti čia besilankysiančiam Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui.

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikabinti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali prižiūrėti ligonius, globoti senyvo amžiaus žmones ir vaikus. Skambinti tel. (718) 846-3829. (sk.)

Palm Coast Floridoje laukia Jūs! Teikiama įdomi informacija visiems, bet ypatingai naujai atvykusiems. Skambinkite tel. 718 437-8785. Kvieskite Rimą. (sk.)

Reikalinga moteris prižiūrėti 2 vaikus. Ieškau sąžiningos, tvarkingos, nerūkančios moters nuo 30 iki 50 metų amžiaus, kuri myli vaikus. Gyventi šeimoje netoli Albany, NY. Skambinti tel. 1-518-372-6529 arba 1-518-285-7009. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštui nuo 1998.06.01 jo siuntimo kaina pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aido" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol.; Čekiai rašomi "Lietuvos aido" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aido" igaliotiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, auškojo:

Onutė Banys, Ridgewood, NY - 20 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyn, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose **rugsėjo 26 d.**, šeštadienį, nuo 12 iki 3 val. popiet. Žiūr. skelbimą 6-tame puslapyje.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis pagal susitarimą paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **rugsėjo 19 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

Šiandien DARBININKA

užsisakę,

kitą savaitę

turėsite jį namuose!

Tel: 827-1351